

VIII. Fejezet

TIBORI TÍMEA

**A SURVEY-K EREDMÉNYEI,
TAPASZTALATAI**

A fejezet tartalomjegyzéke

VIII.1 MIRŐL SZÓL A VIZSGÁLT SZEMÉLYEK ÉLETE? KIK ŐK?	353
VIII.2 ATTITÚD- ÉS ÉRTÉKMÉRÉS	357
VIII.2.1 Mintaleírás	358
VIII.2.2 A kutatás szocio-demográfiai összetevői	358
VIII.2.3 Iskolai végzettség – munka világa	362
VIII.2.4 Háztartási adatok	367
VIII.3 AKTIVITÁSOK	368
VIII.4 EREDMÉNYESSÉG	371
VIII.5 ÉRTÉKEK	378
VIII.5.1 Értékek megjelenése - itthon és külföldön	383
VIII.5.2 Munka világa – munkanélküliség – közteherviselés	394
VIII.5.3 Vagyoni helyzet – életszínvonal	395
VIII.5.4 Szegénységgel kapcsolatos vélekedések	406
VIII.5.5 Gazdagsággal kapcsolatos vélekedések	414
VIII.5.6 Célok és vágyak	415
VIII.5.7 Mit ért el a szüleihez képest?	425
VIII.6 HÁROM KÍVÁNSÁG	427

A tartózkodás – nem a fenntartás, a kétely! – a kisebbségek válaszadási hajlandóságánál abból adódik, hogy eddigi életük során nem igazán kényszerültek arra, hogy objektíven, racionálisan megfogalmazzák az egyéni nehézségeiket, azokat az akadályokat, amelyeket nehezen, vagy egyáltalán nem képesek (vagy nem akarnak?) leküzdeni.

Eddigi kutatási tapasztalataink alapján azt mondhatjuk, magatartásuk tétovasága bizonyos szempontból indokolható: a jól, szakszerűen végzett munkájukat sosem (vagy alig) értékelték megfelelően; szaktudásukat többnyire alulbecsülték; stigmaként használták (vagy kihasználták?) a családdal, a gyerekek ellátásával, gondozásával kapcsolatos attitűdöket; folyamatosan erősítették a negatív attitűdöket, amelyek sértették az elemi emberi jogok kiteljesülését (ld. tulajdon szentsége, családi-rokonsági kötelékek, generációk tisztelete, a teljesítmény dicsérete: értsd: a munka becsülete stb.).

VIII.1 MIRŐL SZÓL A VIZSGÁLT SZEMÉLYEK ÉLETE? KIK ŐK?

Ironikusan szólva nincs más dolgunk, mint a magyar tájat magyar ecsettel lefesteni. Tudományosan közelítve a problémához azonban látnunk kell, nem az „átlagok” dominálnak a vizsgált helyzetekben. A Zempléni Kistérség megkülönböztetetten hátrányos helyzetben van, ezért lakói értelemszerűen messze negatívabban reagálnak a különféle társadalmi helyzetekre, mint tennék ezt más régióban. Hozzájárul e negatív értékeléshez a személyes apátiájuk és önértékelésük gyengesége, aminek következményeként nem csupán nem hisznek a felemelkedés, a kilépés lehetőségében, hanem a személyes képességeiket is alulértékelik. Nem kellett ehhez számos, személyes negatív elutasítás, kirekesztő élmény, épp elég volt (az előítéletek kialakulásának sémája alapján) egy-egy hárító, elutasító akció, és az érintettek nemcsak felhagytak mindenféle kezdeményezéssel, hanem teljesen visszavonultak. Erősebb elfordulás ez, mint amit a „passzív rezisztenciáról” vallunk, olyan magatartás, amelynek átalakítása komoly andragógiai, mentálhigiénés feladatot jelent. (Ebben a helyzetben értelemszerűen az is kérdés, kik vagyunk mi, e változás mentorai?)

Elmondható, hogy a nem roma lakosság körében igen nagy az előítéleteség. Ez összefügg egyrészt saját bizonytalan helyzetükkel, másrészt azzal, hogy a roma lakosság összességében elképzelhetetlenül rosszabb körülmények között él, mint a többségi átlag. Ez az életforma párosul a vagyon elleni bűncselekményekkel, a betegségekkel, a higiénia hiányával, stb., és ezek a külső je-

gyek csak növelik a romák iránti ellenszenvet. Így van ezzel az a roma kisebbség is, akiknek sikerült kitörniük a telepről és a szegénységből. Ők úgy érzik, rajtuk is csattan a „telepiek” kiváltotta ellenszenv, amit egyébként ők is osztanak. Ez a vélemény csak növeli a romák megosztottságát, és nehezíti az identitás felvállalását.

A romák esetenként elfogadóbbak, mint a többségi társadalom tagjai. Ez valószínűleg párosul azzal is, hogy ismereteik szűkebb körűek – sosem láttak még például horvátot, menekültet stb., nem nagyon tudják, mi az, ezért viszont nem is ítélik el. Elfogadóbbak viszont a homoszexualitással szemben: nem tartják bűnnek. Érzik viszont a feljük irányuló előítéleteket, szenvednek tőlük, és úgy gondolják, hogy a megoldásnak a többségi társadalom irányából kellene érkeznie, azaz a nem romáknak kellene toleránsabbnak, nyitottabbnak lenniük velük szemben.

Nézzük a dolgot pragmatikusan!

A képzők/kutatók/mentorok valamennyien abban érdekeltek, hogy egy kicsiny, kiválasztott csoport tagjai számára olyan külső és belső feltételeket biztosítsanak, amelyek lehetővé teszik számukra az elmozdulást egy adott, szinte kilátástalan helyzetből, és ezen túlmenően felismerik azokat a képességeiket, melyeket jó eséllyel hasznosíthatnak sorsuk alakításában.

Szó sincs arról, hogy bárki helyettük tervezzen, cselekedjen! De arról igen, hogy ki-ki felkészüljön, motivált legyen abban, hogy saját sorsán változtasson.

A programban kezdetektől hangsúlyozzuk, mi csak moderátorai vagyunk a célcsoport tagjai választásainak, segítői abban, hogy ésszerű terveik valóra váljanak. Ugyanakkor felelősek vagyunk azért, hogy megerősítsük az egyént személyes képességei helyes megítélésében, hiszen csak az segítheti a racionális célkitűzésben és a feladatok hatékony elvégzésében. (Visszaautalunk arra, hogy a nemzetközi kutatások általunk is felsorolt példái mind az előbbi állítást erősítik!)

Érdemes azonban arra is ügyelnünk, hogy a hatékonyság és a siker más és más fogalom az egyén és a társadalom fejlődése szempontjából.

A kutatás hipotéziseinek felállításakor sem kergettünk illúziókat, tájékozódunk a Zempléni Kistérség gazdasági, társadalmi állapotáról, mégis, amikor a terepmunkát elkezdtük, szembesültünk azzal a ténnyel, hogy ismereteink hiányosak, a valóságnak csak egyes részeit ismerjük, de annak mélységét,

bonyolultságát és összefüggéseit alig. A feltáró munkát ennek megfelelően alakítottuk ki: a kiválasztáshoz számos módszer-együttest alkalmaztunk, és hasonlóképpen jártunk el az életmód-program kialakításakor: kérdőívvel, interjúval, mindennapi és speciális tevékenységbe ágyazottan folyamatosan arra keressük a választ, ki, milyen terveket, milyen belső és külső feltételek mozgósítása árán igyekszik megvalósítani, mennyire bízik saját képességeiben és a környezete támogatásában?

A célcsoport tagjainak és privát közegének feltérképezését megkezdve az az első benyomásunk, hogy a vártnál is szűkebb az a perspektíva, amelyet mint ideálisan elérendőt megneveznek a megkérdezettek. De nemcsak az az ösvény keskeny, amin ők járnak, hanem az is, amelyen azok, akiktől a segítséget remélik. A térség olyan távol került a fejlesztésektől; az innovatív gondolkodás, a tenni akarás olyan csekély, hogy külön aktivizáló programot kellett szerveznünk azért, hogy partnereink lépést tudjanak tartani velünk a program megvalósításában.

A vonatkoztatási csoporthoz való tartozás és e kapcsolat megélése, verbalizálása az identitást erősíti. Meghaladva Richer, Hopkins (2001) és a korábban oly jelentős elfogadással bíró Le Boun (1917:59) felfogását a kultúra identitásképző szerepéről, belátható, hogy az élményszerveződési vagy identitásképzési módokat állítjuk kutatásunk középpontjába, jelezve ezzel is, hogy nagy szerepet tulajdonítunk az egyén alkotóképességének, fantáziájának és szabadság-felfogásának.

Ahogy az emberek beszélnek mindennapjaikról, jövőbeli terveikről, és különösen, ahogyan dolgoznak/alkotnak – egészen odáig menően, ahogyan a munkaeszközeikhez nyúlnak, azokkal bánnak –, amit e folyamatban vagy a cél elérésében fontosnak tartanak: mind-mind valamely egyéni, sajátos erőkoncentráció, küzdelem eredménye. Érdekesen kapcsolódik össze a hazai és a nemzetközi kutatások összegzése a mi gyakorlati tapasztalatainkkal.

Az alábbiakban azokat az ún. megküzdés elméleteket idézzük föl, amelyek hatással voltak kutatási hipotézisünk felállításában és a vizsgálati egységek (tesztek, kérdőívek, interjúk, munkafolyamatok, önépítő tréningen, stb.) kialakításában.

Bennünket is kísért a múlt, és nagy jelentőséget tulajdonítunk annak, miként reagál a személyiség a külvilág ismeretlen és döntően a „kisvilágához” képest veszélyes, fenyegető impulzusaira, beolvasztó, vagy akár csak tanító, elsajátíttató fo-

lyamataira. A pszichoanalízis (Freud) általános gyakorlattá válása óta ezt a helyzetet úgy fogjuk föl, hogy az egyén az ismeretlen, a félelmetesnek vélt külső ingerekkel szemben ösztönösen védekezik, vagy küzd az elhárításuk érdekében, valamint saját pozíciója biztonsága, biztosítása miatt. Erős motívum a kudarcból való félelem is, ezért az egyén nem csupán küzd és védekezik, de hárítja is a számára sikertelenséggel, kockázattal járó impulzusokat, feladatokat.

Norma Haan (1977) erről azt írja, hogy az emberek – különösen valamely etnikumhoz tartozóak – az önazonosság fenntartásának érdekében megtanulnak különféle alkalmazkodási módokat, „konzisztens stratégiákat”, de a konfliktusok kezelésére egyénileg kidolgozzák azokat a hárító és/vagy védekező mechanizmusokat, amelyeket felnőttként szinte automatikusan beépítenek a válaszadási vagy elkerülési technikáikba. Mennél jobban belesimulnak ezek a módszerek a többségi társadalom vagy akárcsak az egyén által feltételezett viselkedési módokba, annál nagyobb sikert feltételez az alkalmazója, illetve megalapozottnak véli az elfogadást, a súrlódások, ütközések számának csökkenését reméli, s ezzel saját létét biztonságosabbnak ítéli.

Erre a felismerésre alapoznak Krokue és Rogner (1982) kutatásai, amikor azt állítják, hogy az egyén akkor tud sikeresen megküzdeni, ha fejlettek a képességei a hatékony stratégiák kiválasztására, tehát a szocializáció során ezeket érdemes mind a családnak, mind az iskolának erősíteni. (Számos „hatékony” tanulási program alapoz erre a megállapításra, különösen az integratív oktatás, képzés általánossá válását követően.)

Az a kutatási célunk, hogy az önbizalom, a képességek erősítése és a reális tervezés, jövőkép kialakítása kapcsán nemcsak a célcsoport tagjait, de a környezetüket is motiválhatjuk egy élhetőbb életstratégia kidolgozására és gyakorlására – egybeesik azzal a megfontolással, amit Lazarus (1966) nyomán tranzakcionista modellnek nevezünk. Ő az emberi viselkedést – különösen annak hatékonyságát – az ego és a környezet közötti dinamikus kölcsönhatásként értelmezi, amelyben a kognitív erőfeszítéseknek is nagy szerepe van, mi több, ezt befolyásolja érzelmi állapota, hol erősítve, hol gyengítve a válaszreakciót. A viselkedés folyamatjellegéből következően az értelmi és az érzelmi töltés és annak dinamikája állandó változásban van, és a tranzakció jelentését mindig annak kontextusa határozza meg. Ahhoz, hogy ne csupán a vizsgálataink célkitűzései, hanem a célcsoport tagjainak tartós, személyes sikere is valóra váljon, magunknak is értelmezni kellett a pszichológiából kölcsönzött adaptáció fogalmát, kiegészítve azzal, hogy a folytonosan és különböző dinamikával változó külső hatásokkal szemben (akár a fenyegetettséggel szemben) felkészítsük a csoport tagjait. Ennek legjobb eszköze az önbecsülés fokozása,

az önbizalom erősítése, a probléma helyes megfogalmazása, a múlt reális értékelése és a jövő ésszerű, fokozatos tervezése. Az előkutatásnak éppen ezért az volt a célja, hogy kiderítsük: kinek a számára és milyen körülmények között vannak egy adott megküzdési módnak az adott gazdasági, társadalmi környezetben kilépési eredményei, esélyei.

Nem vonhattuk ki magunkat annak vizsgálatától sem, amit Breakwell (1986) a coping stratégiák struktúrájáról és fajtáiról ír:

- a.) figyeltük az attitűd és értékváltozást (vö. az interpszichikus megküzdési stratégiákkal);
- b.) a csoport-, a társas környezet hatását, a kooperatív készség fejlődését, az önértékelés irányát, stabilitását (vö. az interperszonális stratégiákkal, amelyek a viselkedést abban befolyásolják, hogy milyen erősséggel képes ellenállni a fenyegetettségnek);
- c.) a csoportszintű stratégiának megfelelően – és más vizsgálatokéval meg egyezően – azt figyeltük meg, hogy az egyes csoportok milyen közös megküzdési módokat dolgoztak ki tagjaik és a közösség számára, ezzel is erősítve hatékonyságukat, viszont csökkentve a kudarcokat.

Ez a fogalmi, elméleti háttér biztosította azt, hogy a célcsoport tagjaival 2005-2006-ban minden évszakban 3-5 napos, bentlakásos „tábort” szerveztünk, és eközben számos képesség, készség megerősödött; tudatossá váltak olyan tulajdonságok, amelyek a továbblépés alapjait jelenthetik.

A felületes, formális ismeretség, térbeli tájékozottság és biztonság kevés lett volna a táborok munkanapjainak eredményes eltöltésében, ezért különös figyelemmel fordultunk minden olyan egyéni kezdeményezés (elfogadás vagy hárítás) felé, amely az adott szituáció „olvasatairól” tájékoztattak bennünket.

VIII.2 ATTITŰD- ÉS ÉRTÉKMÉRÉS

A program során két alkalommal részben a célcsoport, részben a térség lakói körében kérdőíves vizsgálatot végeztünk annak érdekében, hogy feltérképezzük azokat a döntő motívumokat, amelyek vezérlik döntéseikben a Zempléni Kistérségben lakókat. A társadalmi háttérváltozók mellett az életmód néhány elemére (lakáskörülmények, szabadság, életszínvonal, stb.), az identitás főbb jellemzőire (a klasszikus Bogardus-skála alapján) és vágyaikra kérdez-

tünk. Az első alkalommal 300, a második alkalommal 100 kérdőív készült oly módon, hogy ebbe belekerültek a célcsoport tagjai is, tehát a két mérés eredményeinek összehasonlításából a módosulásokat is érzékelhettük. Az első mérés 2005 nyarán történt, a második 2007 tavaszán. Hasonlóképpen az értékeket is vizsgáltuk, összesen 300 kérdőívvel (a kérdezés időpontjai egybeesnek az attitűdméréssel), valamint a munkaerőpiaccal kapcsolatos véleményeket is összegyűjtöttük 300 kérdőívben. A projekt során így 1000 kérdőív készült, amelynek részben szöveges elemzéséből adunk közre fontosabb információkat, részben az összefüggéseket ábrákkal szemléltetjük.

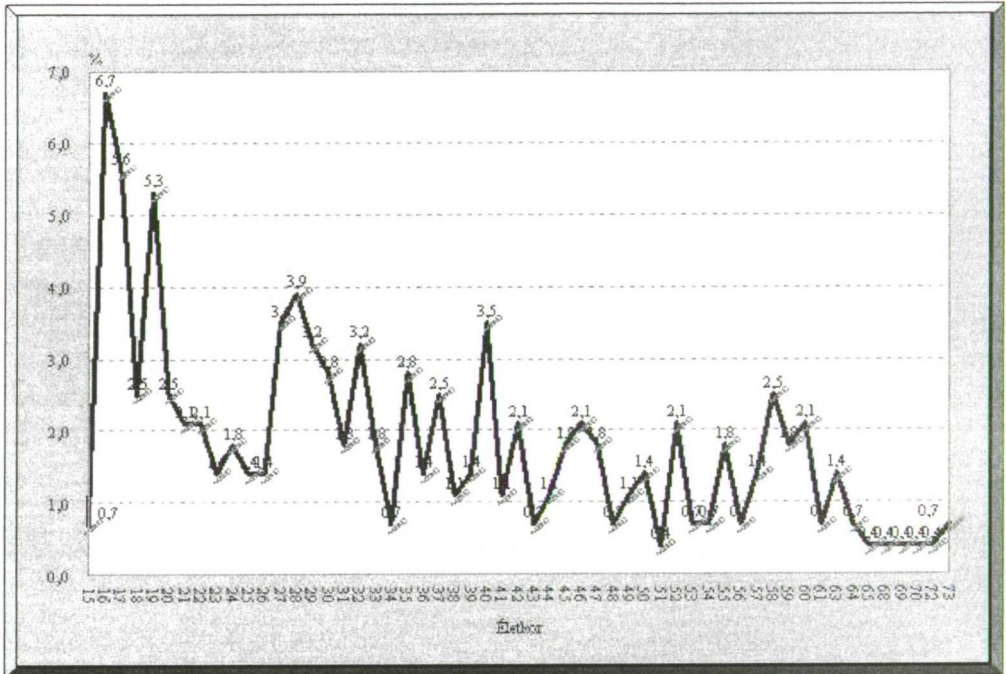
VIII.2.1 Mintaleírás

Az általános gyakorlattól eltérően a Zempléni Kistérségben folyó kérdezéshez nem a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala által készített címjegyzéket használtuk, hanem a Sátoraljaújhelyi Városi (azóta regionális) Munkaügyi Központ, valamint a romareferens által összeállított munkanélküliek listájából, illetve a szlovák partner hasonló név- és címjegyzékéből dolgoztunk. A két főtelepülés, a 28476 fő sátoraljaújhelyi és 16542 fő királyhelmeci állandó lakos, valamint a vonzáskörzetébe tartozó települések 15-65 év közötti munkanélküli lakosait is figyelembe vettük a minta kialakításában. A nemek, az iskolai végzettség, illetve a foglalkoztatási aktivitás határozta meg a kérdezésben résztvevők körét. Ezzel a módszerrel a munkanélküli alapsokaság bármely tagjának egyenlő esélye volt arra, hogy a mintába, illetve a pótjegyzékbe bekerüljön, ugyanakkor a célcsoport tagjait minden alkalommal megkérdeztük. A hibahatár 2-3% volt. A kérdőíves felvételeket a projekt kezdetekor (2005) és végén (2007) kérdezőbiztosokkal kérdeztük, és összesen 1000 kérdőívet gyűjtöttünk össze, melyet az SPSS és Hardward Graphics segítségével dolgoztunk fel. A legfontosabb szocio-demográfiai jellemzőkről ábrák segítségével számolunk be a következőkben. A kérdésblokkok kérdőív fajtánként tartalmazták az egyénnek a munkához, a képzettséghez, a lokalitáshoz, a globalitáshoz, a különféle etnikumokhoz, a nemekhez, az életmódhoz és a vágyakhoz való viszonyát.

VIII.2.2 A kutatás szocio-demográfiai összetevői

Az MTA Szociológiai Kutatóintézete 2005 év nyarán kérdőíves felvételt végzett Sátoraljaújhelyen és vonzáskörzetében.

A kérdezettek életkora

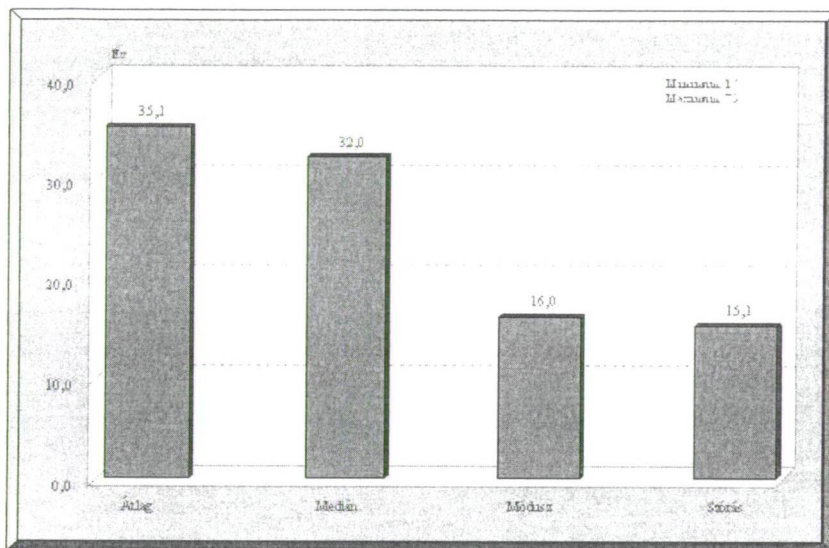
NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

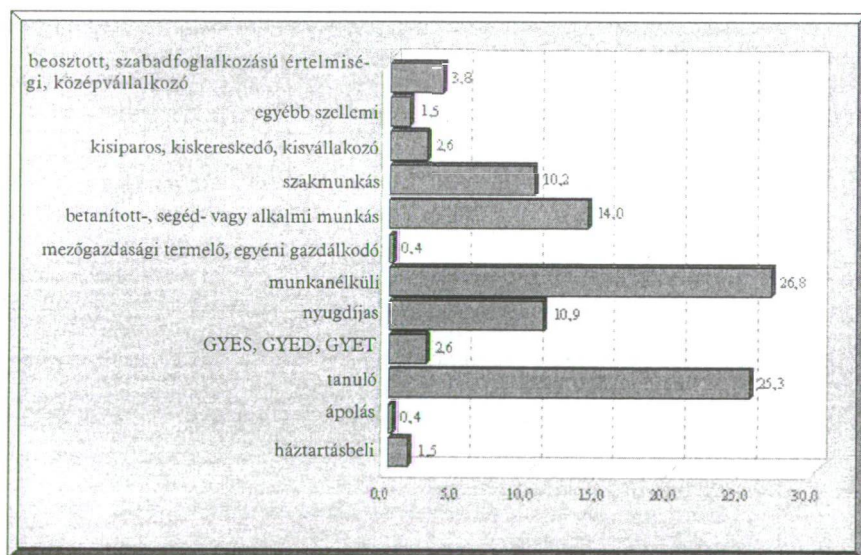
A mintába nagyobb arányban kerültek be a fiatalok, 22% tartozik a 20-29 évesek korcsoportjába, 19,7% a 15 és 19 évesek korcsoportja. Összességében a megkérdezettek 60%-a tartozik a 39 év alattiak csoportjába. Ennek megfelelően az átlagéletkor 35,1 év. Ez a torzulás azzal magyarázható, hogy a célcsoport tagjainak kétharmada 18-45 év közé esik.

Az életkori adatoknak megfelelően a megkérdezettek között a második legnagyobb csoport a tanulók csoportja, ebbe a kategóriába tartozik a válaszolók 25,3%-a, sajnálatos módon tőlük valamivel többen vannak azok – 26,8% – akik munkanélküliek. A válaszolók 14%-a betanított- vagy segédmunkás, kicsivel több, mint egytizedük szakmunkát végez.

Életkor Statisztikai adatok

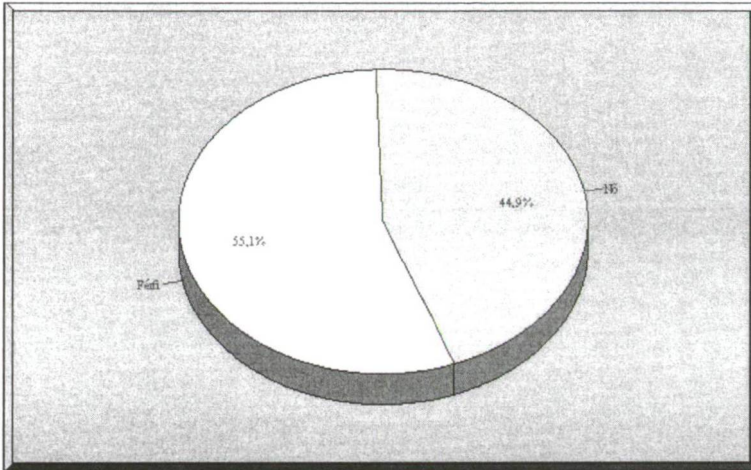

Foglalkozás

A minta nem szerinti megoszlását a következő ábra mutatja, a megkérdezettek 55,1%-a férfi és 44,9%-a nő. A válaszolók 63,5%-a kisvárosban él, 25,9%-uk nagyvárosban, 10,3% él kis-vagy nagyközségben.

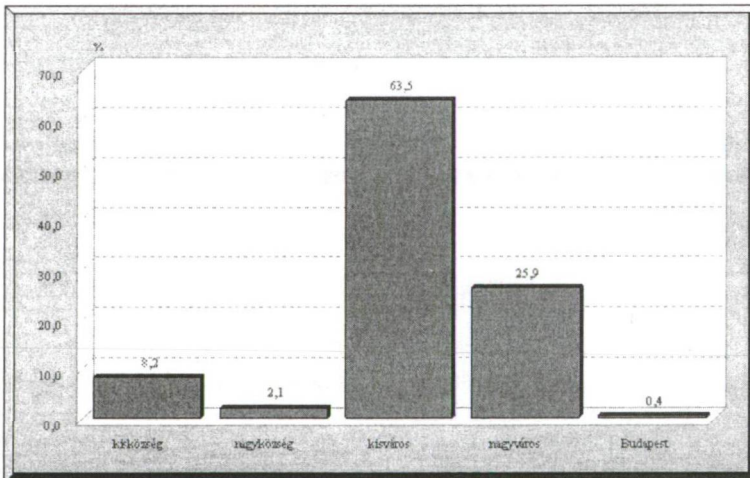
Demográfia
Nem

NEKFP-5/03/5/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

Állandó lakóhely

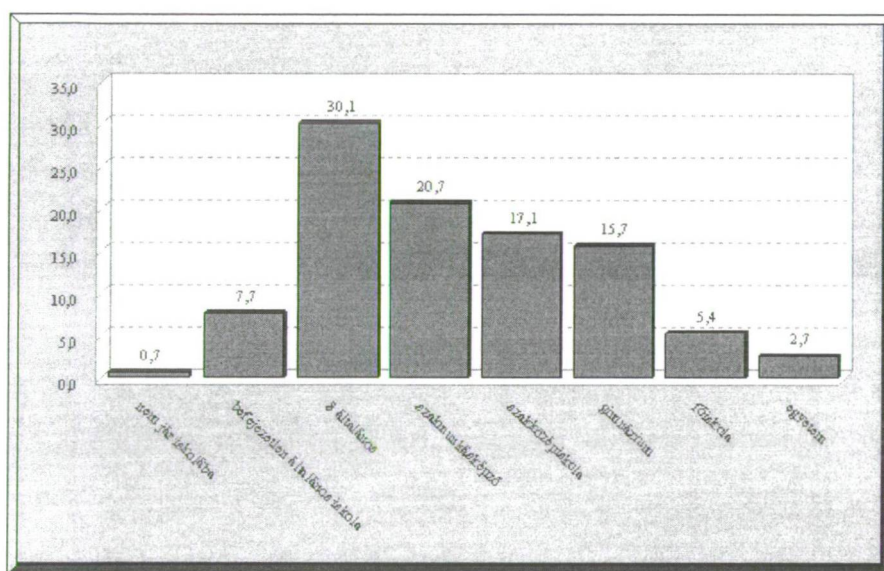
NEKFP-5/03/5/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

VIII.2.3 Iskolai végzettség – munka világa

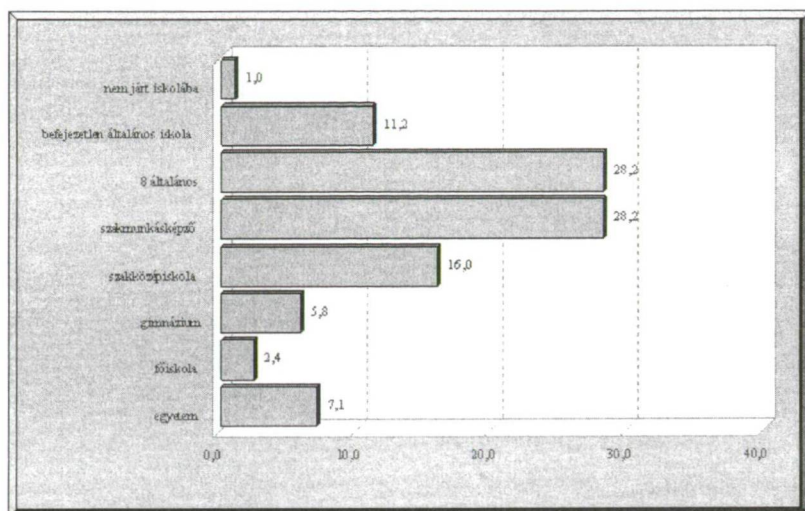
Az országos átlaghoz képest kimagaslóan magas azoknak az aránya, 30,1%, akik nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. Szakmunkásképzőt végzett a kérdezettek egyötöde, gimnáziumi érettségivel rendelkezik 15,7%, és 8,1% a diplomával rendelkezők aránya. Kicsivel több 8,4% azok aránya, akik nem jártak iskolába vagy nem tudták befejezni az általános iskolát.

Legmagasabb iskolai végzettsége

A kérdezett iskolai végzettségével szoros összefüggést mutat az édesapa iskolai végzettsége, kicsivel magasabb 12,1% azoknak az apáknak az aránya, akik nem tudták befejezni az általános iskolát, vagy nem jártak iskolába. Közel háromszorosa nőtt az apákhoz képest a gimnáziumi érettségivel rendelkezők aránya.

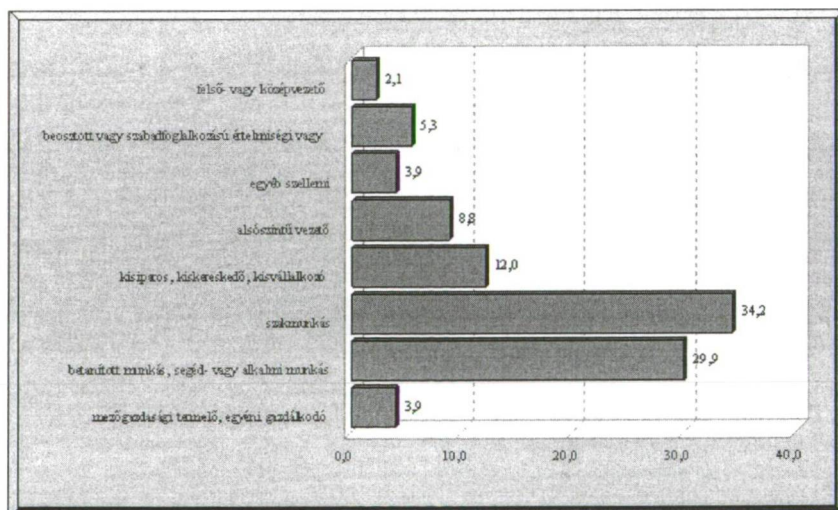
A kérdezett édesapjának legmagasabb iskolai végzettsége

NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Intézet 2006

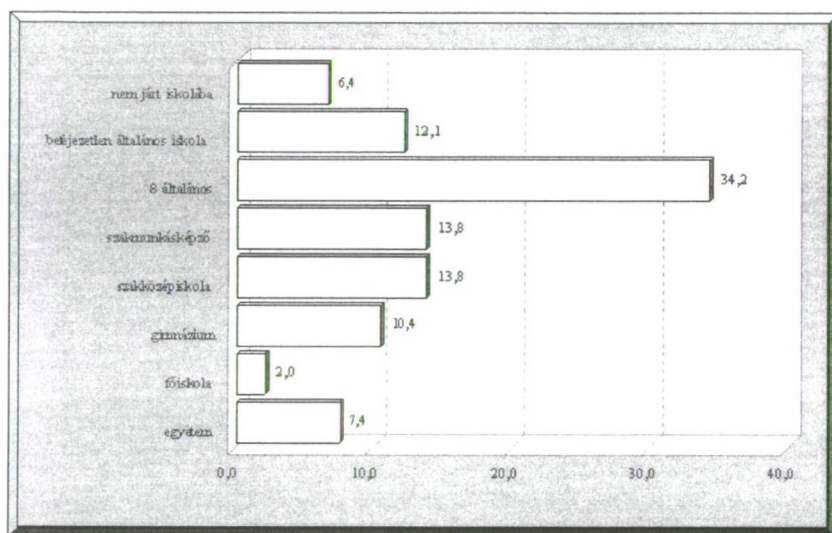
A kérdezett édesapjának a foglalkozása

NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Intézet 2006

A kérdezett édesanyjának a legmagasabb iskolai végzettsége

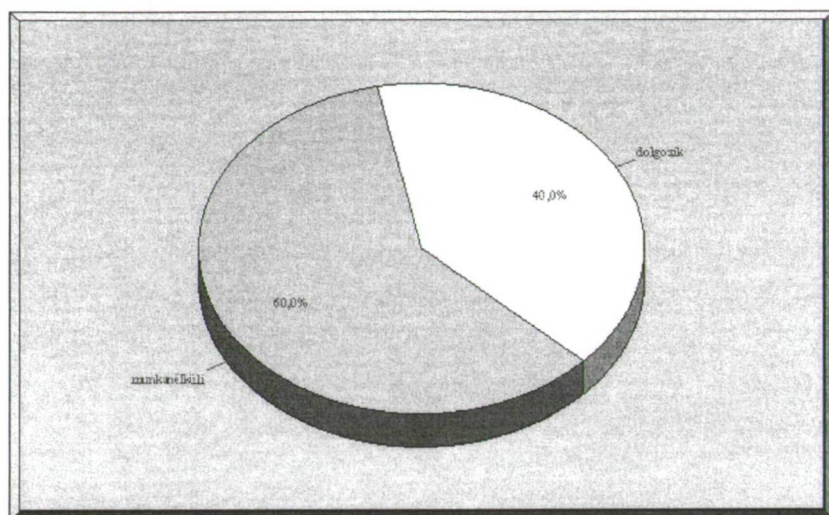
NKFP-101/10

MIA Szociológiai Kutatásokról 2001

A kérdezettek édesanyjának iskolai végzettsége hasonló képet mutat az apák iskolai végzettségéhez, egy kicsivel magasabb a nyolc általánost végzetek aránya, és az ettől alacsonyabb képzettségűeké.

Az édesapák közül 60% nem rendelkezett a kérdés időpontjában munkával és munkanélkülinek vallotta magát, ez az arány az édesanyák között 65,6%. Megkérdeztük, hogy más közvetlen hozzátartozó, így a testvér dolgozik-e. A testvérek közül 67,6% nem rendelkezik munkahellyel. Ezek a számok rendkívül magasak, de még ennél is rosszabb a helyzet, ha más családtagra kérdeztünk rá. A válaszolók 91,5%-nak van olyan családtagja, aki nem rendelkezik munkával. Az élettársát, házastársát sorolta fel ennél a kérdésnél 41,3%, 21,3% pedig a gyermekét. Ezek az adatok rávilágítanak arra, hogy a munkanélküliség problémája koncentráltan jelentkezik a családokban, és egész családok rekedtek a munka világán kívül.

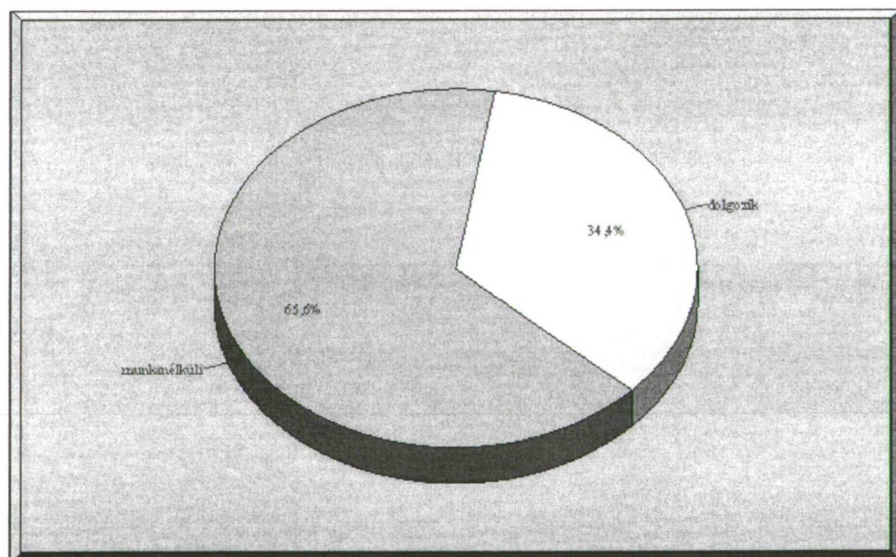
Édesapja dolgozik-e?

NKFP-3.0.1.1.04

MTA. Szociológiai Kutatóintézet 2001

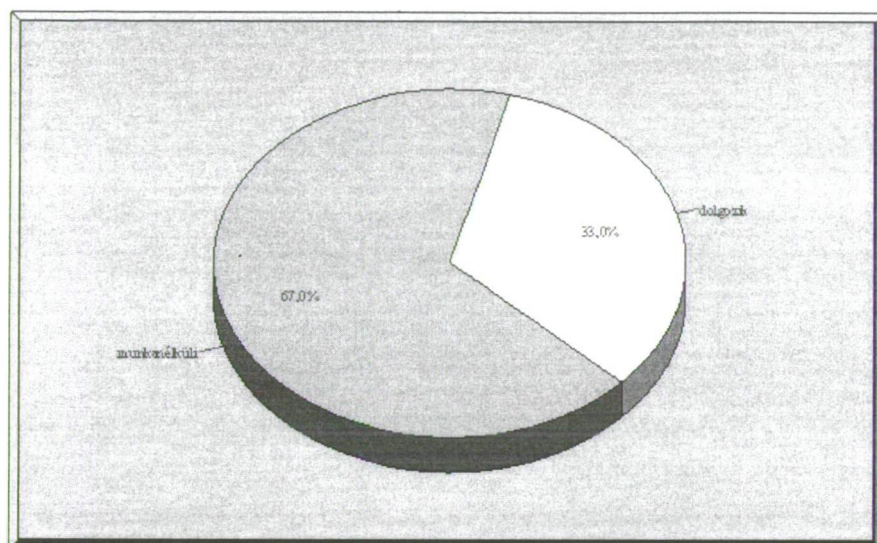
Édesanyja dolgozik-e?

NKFP-3.0.1.1.04

MTA. Szociológiai Kutatóintézet 2001

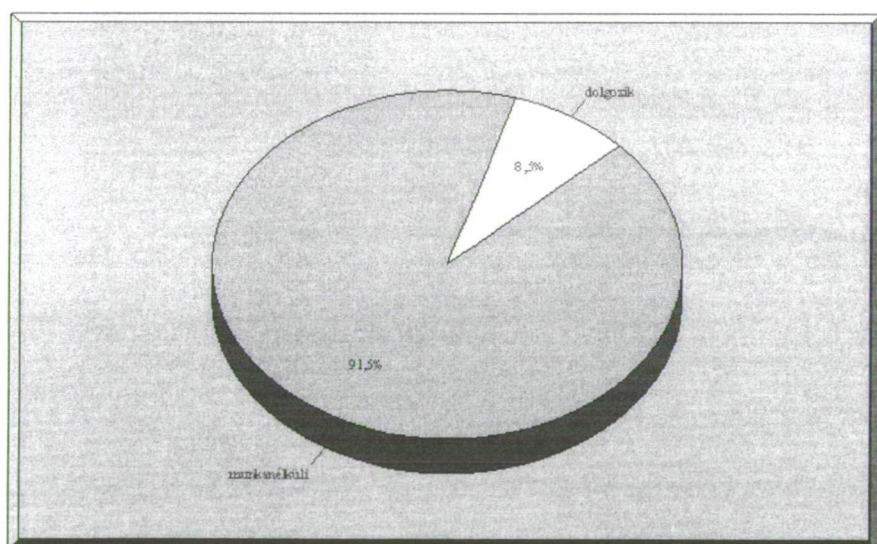
Testvére dolgozik-e?

NEKP-1013/04

MIA Szociológiai Kutatóintézet 2001

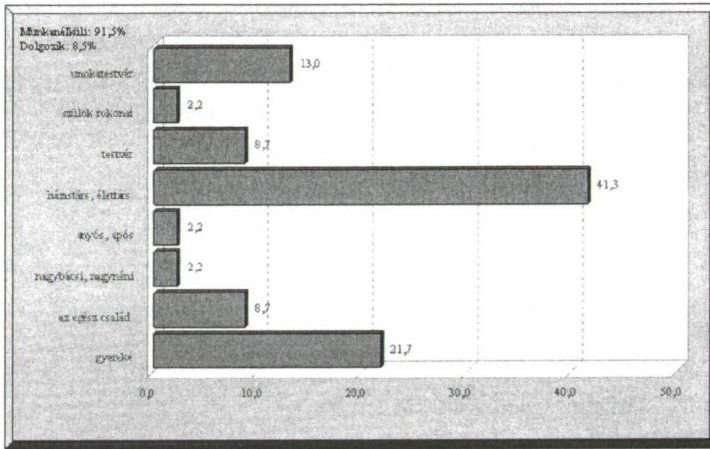
Más családtag dolgozik-e?

NEKP-1013/04

MIA Szociológiai Kutatóintézet 2001

Más családtag megnevezése
Dolgozik/Munkanélküli

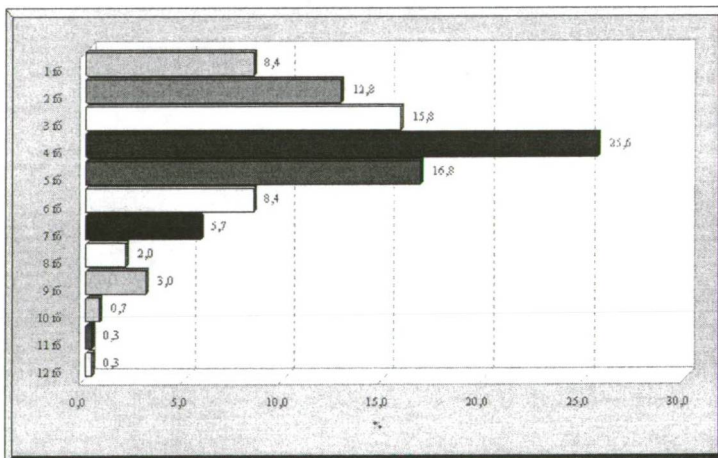
NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

VIII.2.4 Háztartási adatok

A négy fős családmódel a legjellemzőbb a mintában, ezt követi gyakorisági sorrendben az a típus, ahol öt fő él egy háztartásban. Az átlagos háztartás 4,2 fő. A legmagasabb háztartáslétszám tizenkét fős.

A háztartás létszáma

NKFP-5/035/04

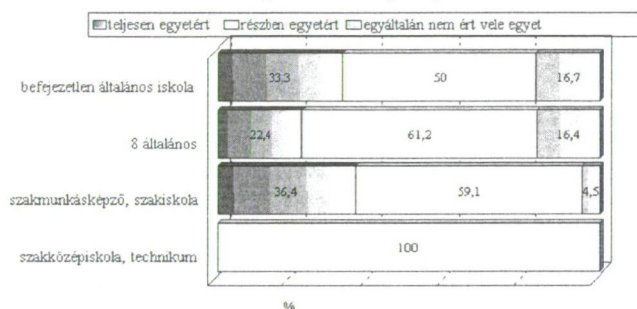
MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

VIII.3 AKTIVITÁSOK

2007 tavaszán 4 kérdéskörrel beszélgettünk¹. Az első az aktivitás meglétét vagy hiányát vizsgálta a munkában, a közéletben, a politikában, ahol az egyén döntésképeségét, az államhoz és a törvényességhez való viszonyát jártuk körül. A munka szempontjából különösen a térségi létfenntartási formákra (feketemunka, cserekereskedelem, stb.) kerestünk válaszokat, valamint arra, hogy ebből a szempontból miként gondolkodnak az idegenekről.

Az idegenek elveszik a munkalehetőségeket a magyaroktól

az állítással való egyetértés iskolai végzettség szerint

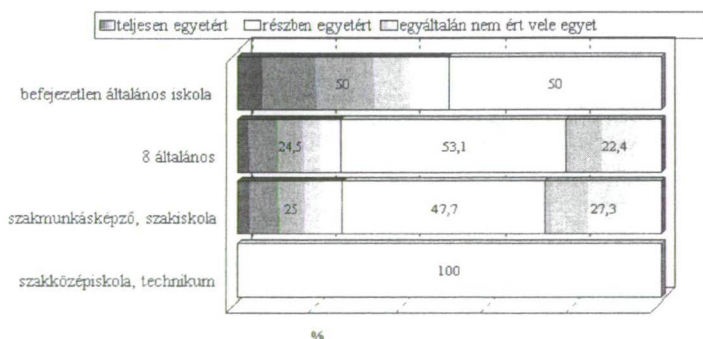

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

Mindenkinek abban az országban kell leélnie az életét, ahol született

az állítással való egyetértés iskolai végzettség szerint

Megjegyzés: Szakközepesből 1 fő van, ez mindenhol 100% lesz.

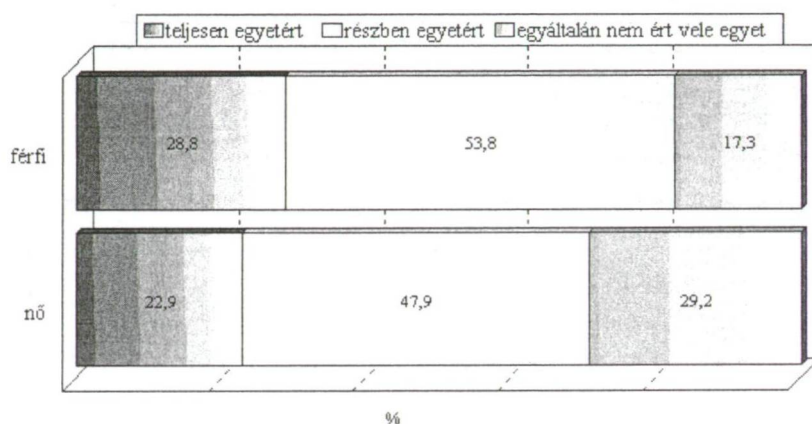
NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

¹ Köszönöm Ferencz Zoltán szociológusnak a kérdés második fázisában végzett alapos munkáját.

Mindenkinek abban az országban kell leélnie az életét, ahol született

az állítással való egyetértés nemek szerint

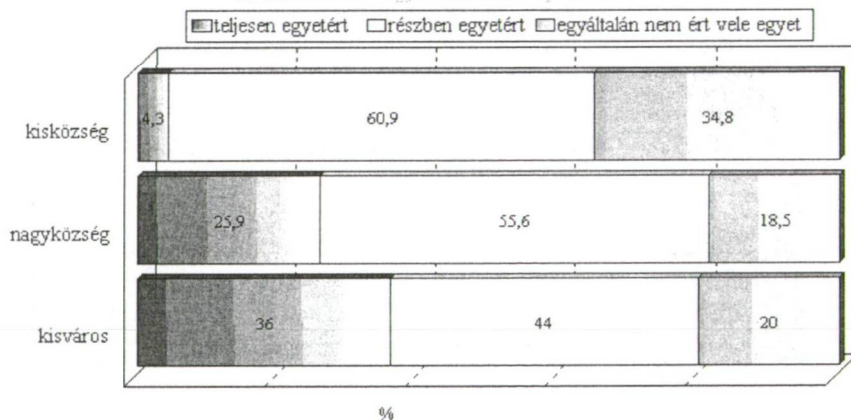

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

Mindenkinek abban az országban kell leélnie az életét, ahol született

az állítással való egyetértés lakóhely szerint

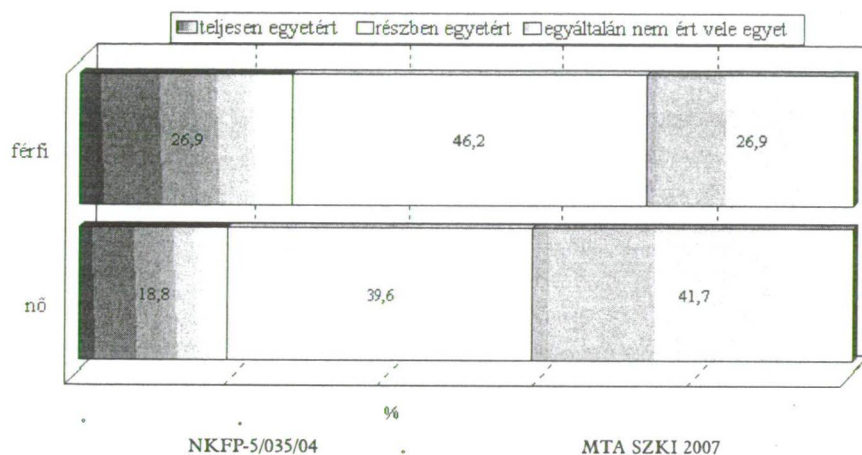

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

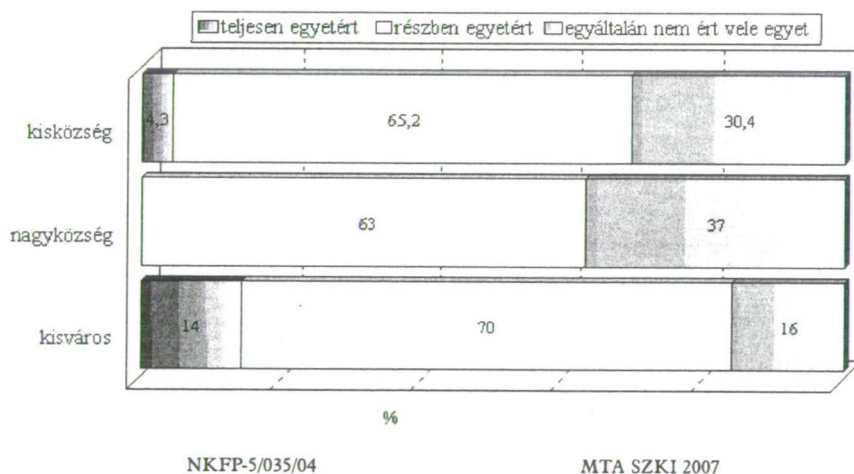
A bevándorlók munkájára szüksége van az országnak

az állítással való egyetértés nemek szerint

Csak gazdagodunk azzal, ha sokfajta ember él közöttünk

az állítással való egyetértés lakóhely szerint

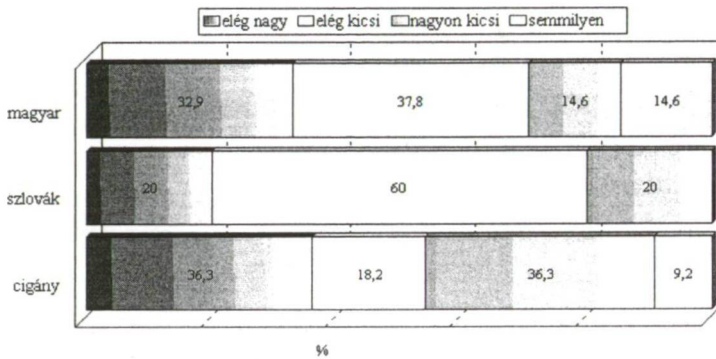

VIII.4 EREDMÉNYESSÉG

Kíváncsiak voltunk arra, hogy miben látják a siker titkát?

A válaszok a képességek és a tehetség oldaláról, a munka szempontjából, a szerencse, a gátlástalanság és a család viszonylatában fogalmazódtak meg. Az eredmények ezt mutatják ábrázolva:

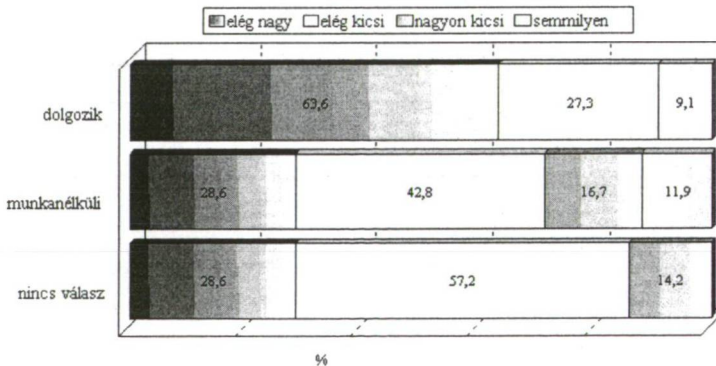
A képességek és tehetség meglétének szükségessége nemzetiségek szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

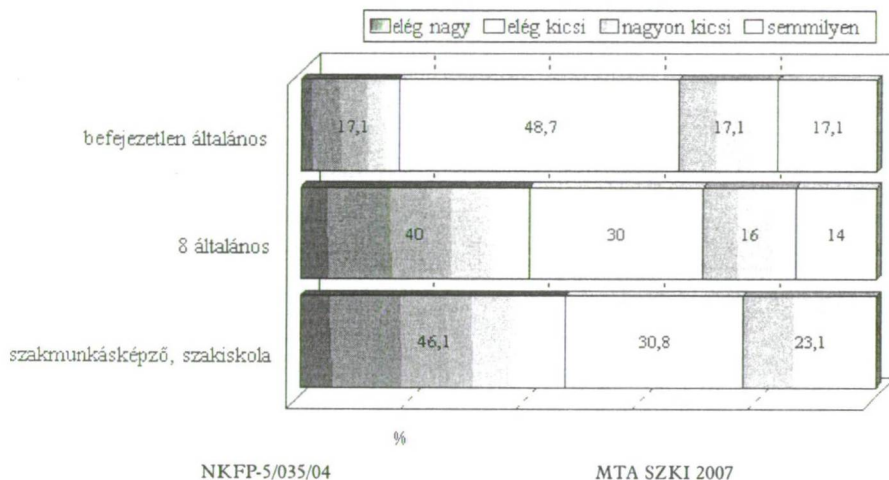
A képességek és tehetség meglétének szükségessége az édesapa gazdasági aktivitása szerint

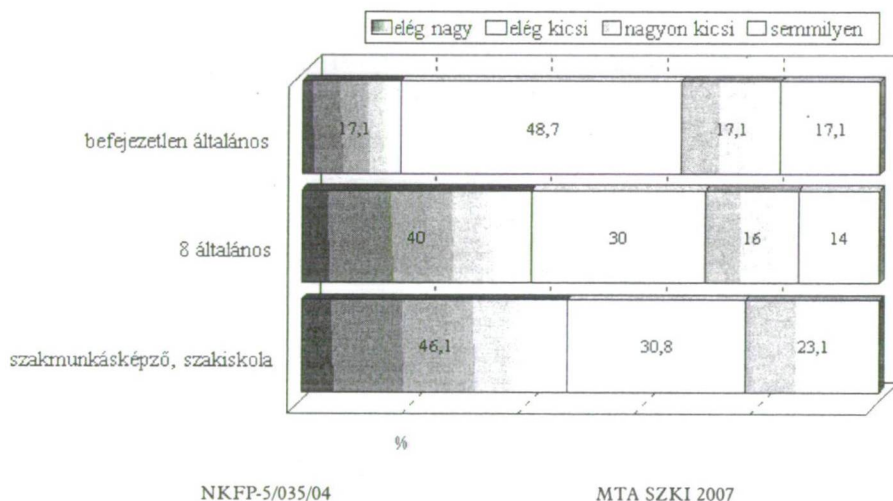
NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

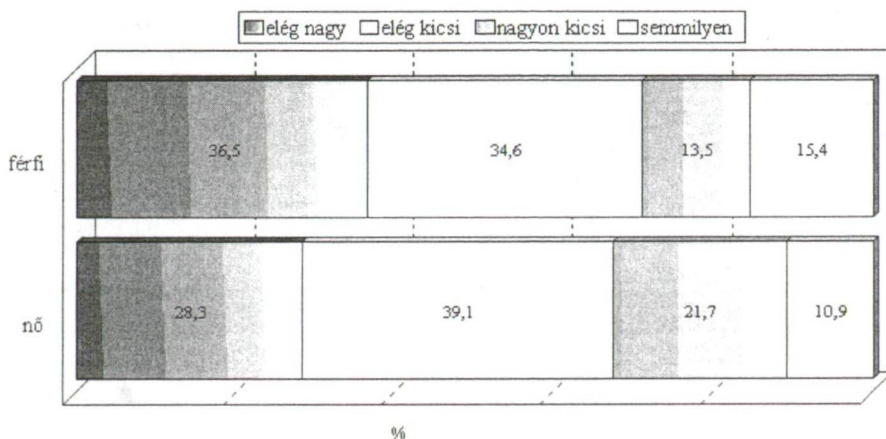
A képességek és tehetség meglétének szükségessége az édesapa iskolai végzettsége szerint

A képességek és tehetség meglétének szükségessége az édesapa iskolai végzettsége szerint

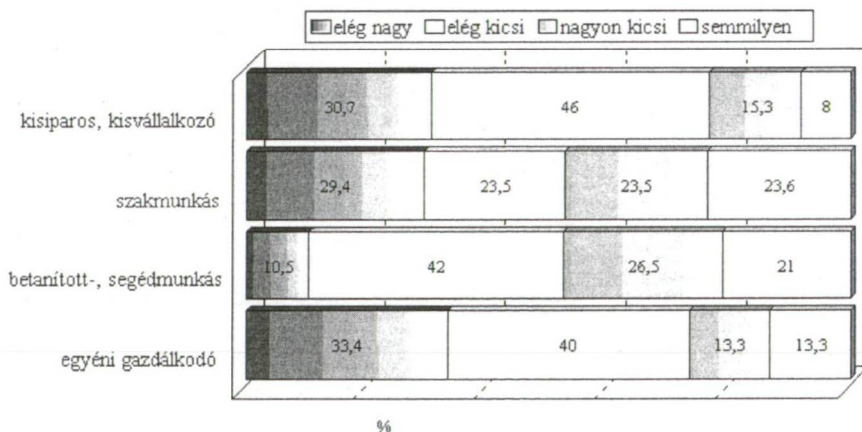
A képességek és tehetség meglétének szükségessége nemek szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

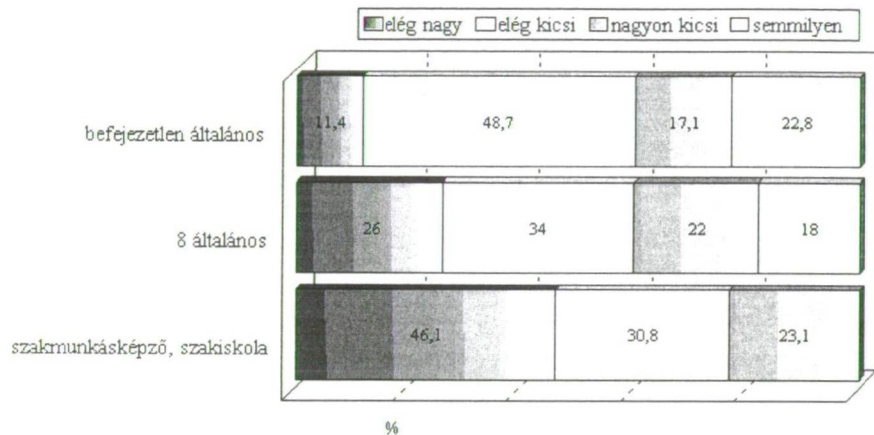
A kemény munka szükségessége az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

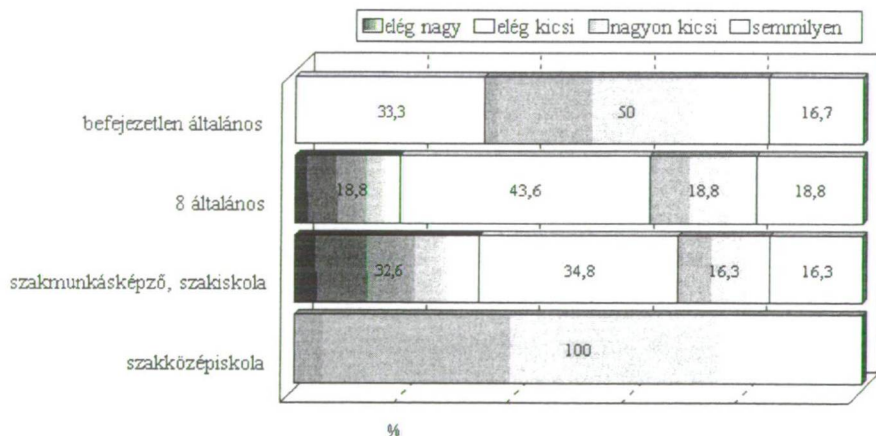
A kemény munka szükségessége az édesapa iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

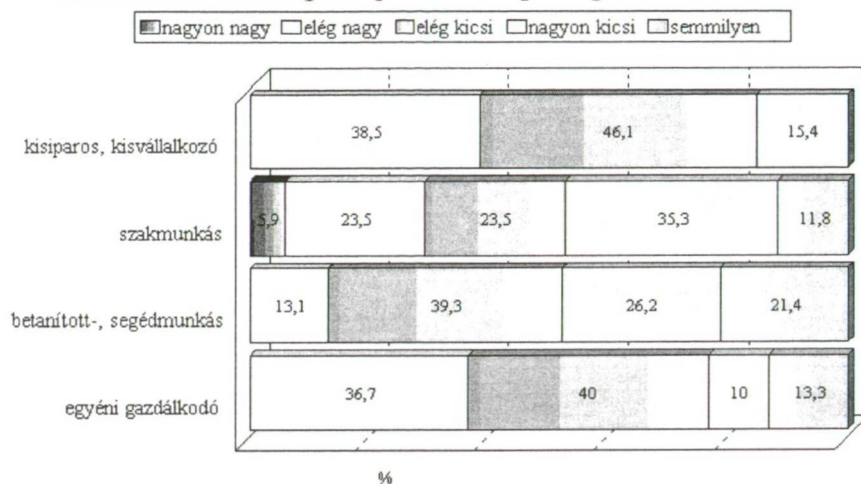
A kemény munka szükségessége a kérdezett iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

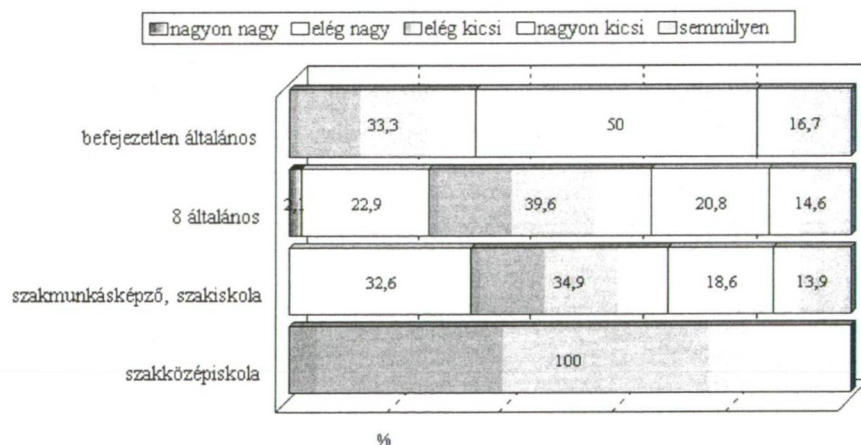
A szerencse szükségessége az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

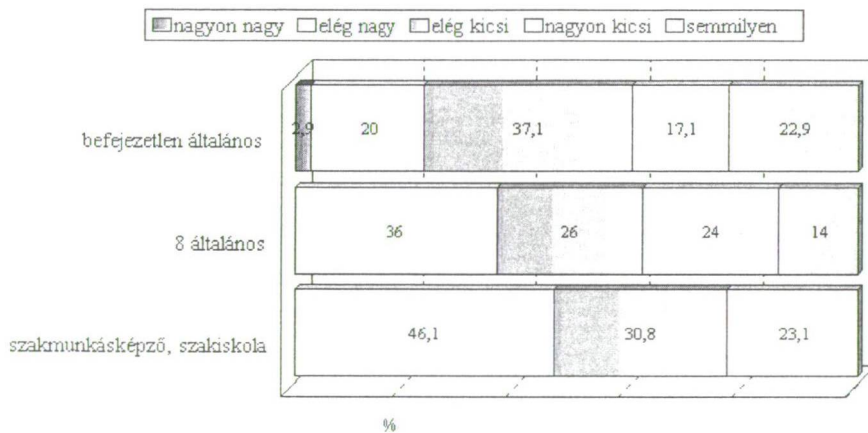
A szerencse szükségessége a kérdezett iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

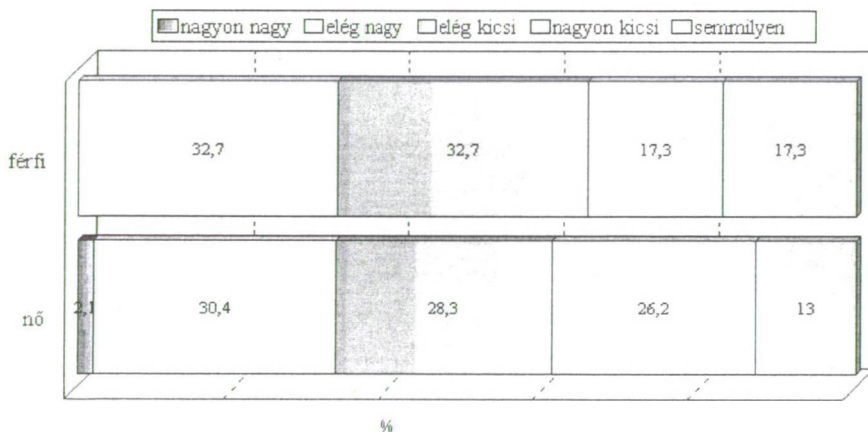
A gátlástalanság, törtetés szükségessége az édesapa iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

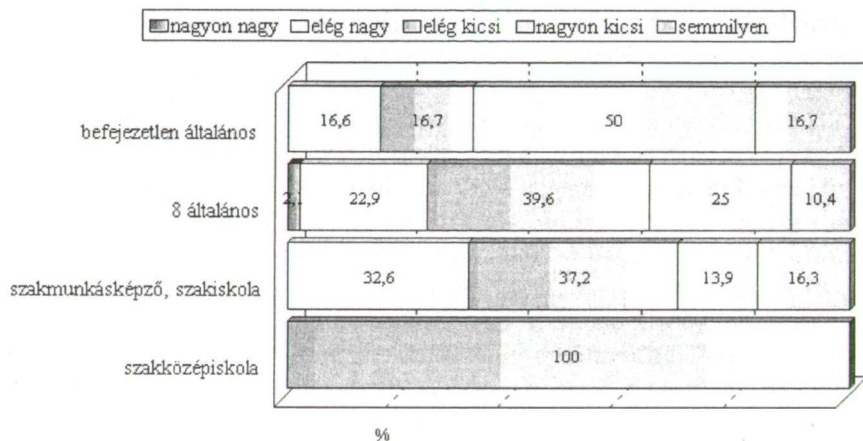
A gátlástalanság, törtetés szükségessége nemek szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

**A jó családi háttér szükségessége
a kért iskolai végzettsége szerint**

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

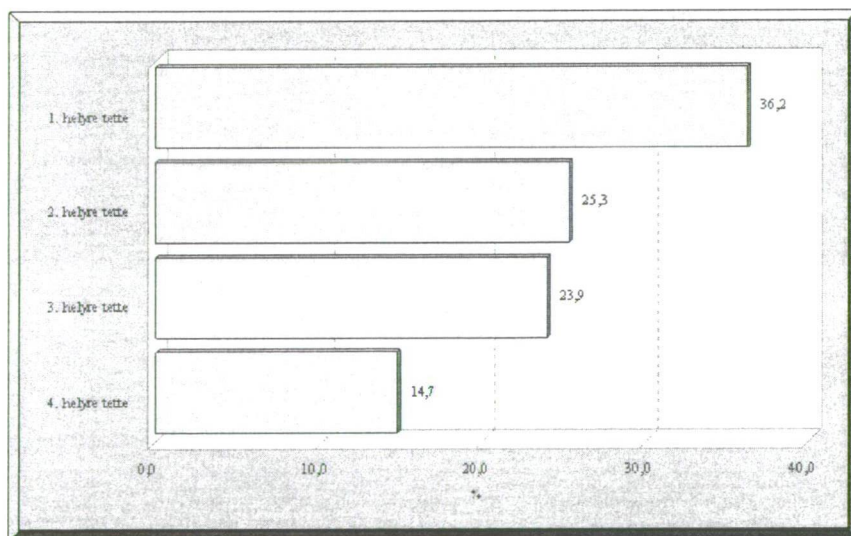
VIII.5 ÉRTÉKEK

A kutatás során különböző kijelentéseket soroltunk fel az állam és a kormány szerepvállalásával kapcsolatban, mi is valójában az, amit elvárnak az emberek a kormánytól. Az első ilyen kijelentés arra vonatkozott, hogy az államnak az a feladata, hogy fent kell tartania az országban a rendet. Az első helyre sorolta ezt a feladatot a válaszolók 36,2%-a, a második helyre 25,3%, a harmadik helyre 23,9%, és legkevésbé tartotta fontosnak ezt a feladatot a válaszolók 14,7%-a.

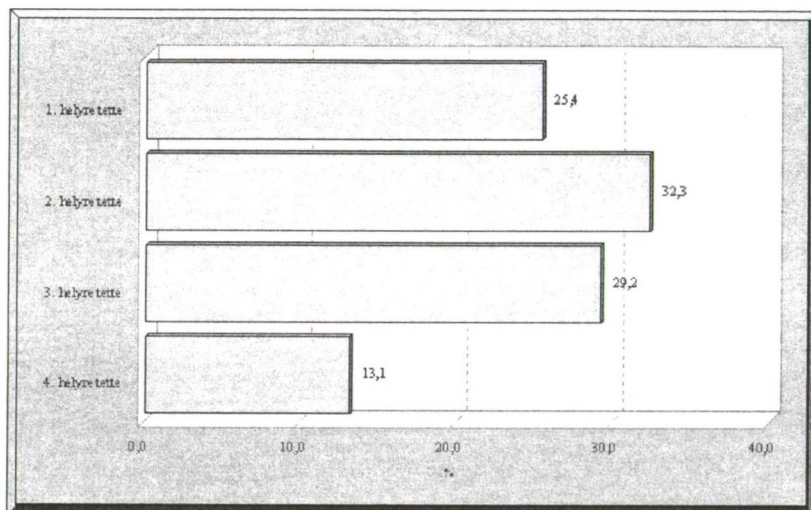
A demokrácia egyik alapja, hogy a civilszervezetek segítségével a társadalom tagjainak minél nagyobb beleszólása legyen a kormány döntéseibe. A legfontosabbnak tartotta a felsorolt négy feladat közül ezt a modern polgárjogot 25,4%, a második helyre 32,3% helyezte, a harmadik helyre 29,2%, és legkevésbé tartotta fontosnak ezt a feladatot 13,1%.

Érdekes módon nem az áremelkedések elleni küzdelem az, amit a legtöbben az első helyre soroltak, hiszen csak 28,9% tartotta ezt a legfontosabb feladatnak, szemben az ország rendjének a fenntartásával, ami 36,2%.

Fenntartani az országban a rendet.

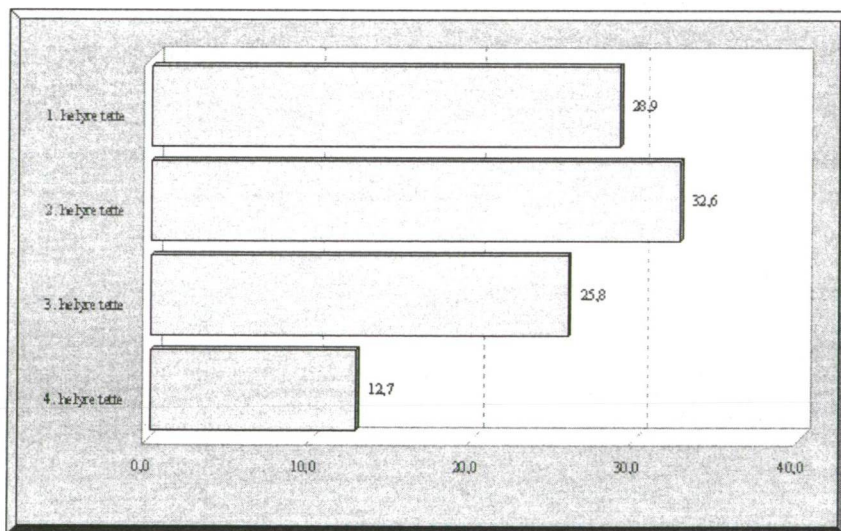
**Biztosítani az embereknek, hogy nagyobb beleszólásuk legyen
a kormány döntéseibe**

NKEFP-1/2011/04

NIA Szociális és Gazdasági Kutatási Intézet 2001

Leküzdeni az áremelkedést

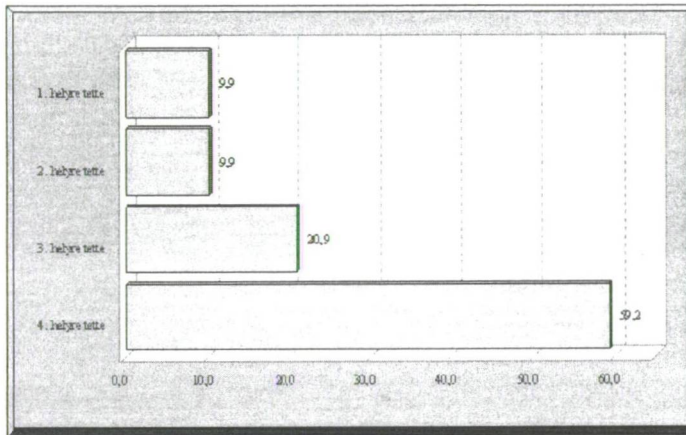

NKEFP-1/2011/04

NIA Szociális és Gazdasági Kutatási Intézet 2001

A következő ábra jól szemlélteti azt, hogy a szólásszabadság az utolsó helyre került a válaszolók csaknem 60%-nál, harmadik helyre sorolta 20,9%, és csupán 9,9% számára olyan fontos, hogy az első helyre sorolta be.

Megvédeni a szólásszabadságot

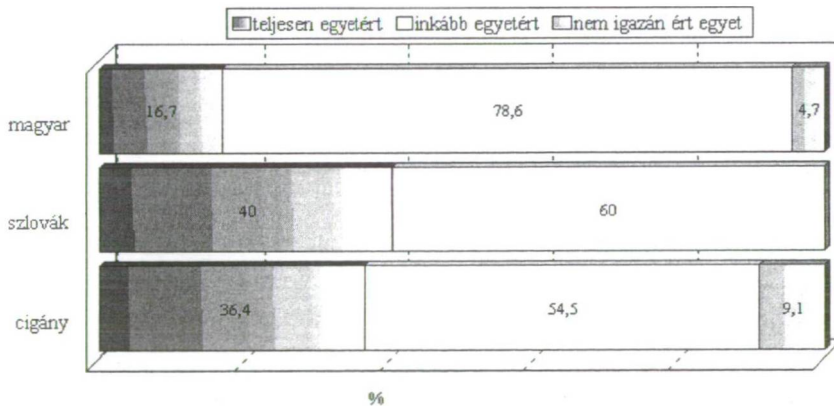
NKFP-5/035/04

MTA Kisebbségi Kutatók Intézet 2006

A második kérdésből:

Az állam azért van, hogy elősegítse az emberek érvényesülését

az állítással való egyetértés nemzetiségek szerint

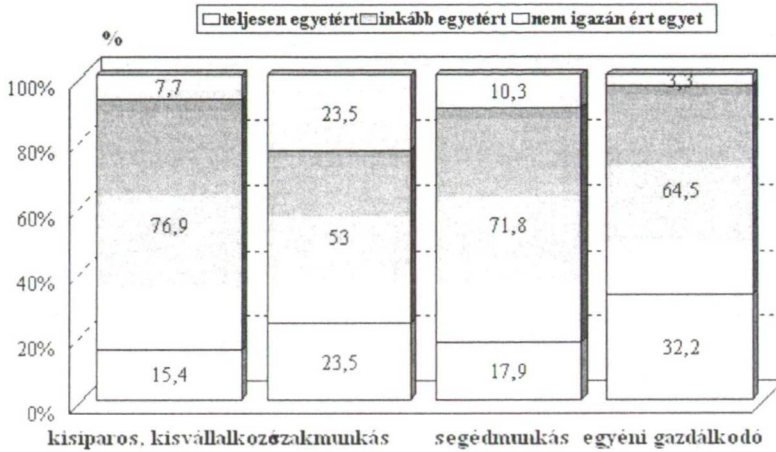

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

Nem lenne szabad ennyi idegent beengedni az országba

az állítás megítélése az édesapa foglalkozása szerint

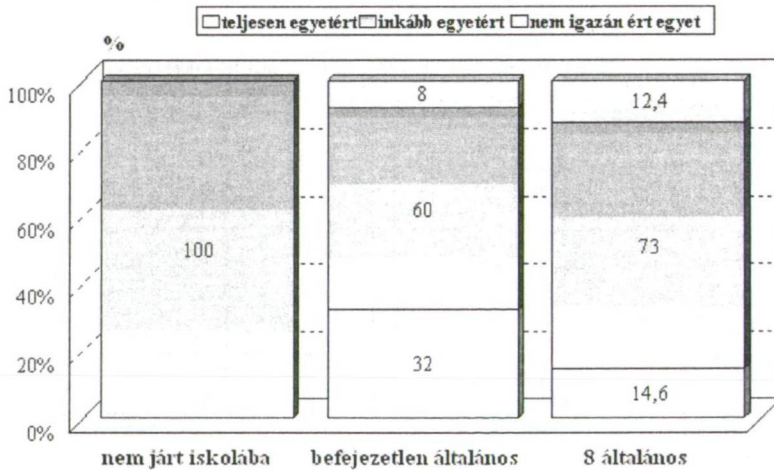

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

Nem lenne szabad ennyi idegent beengedni az országba

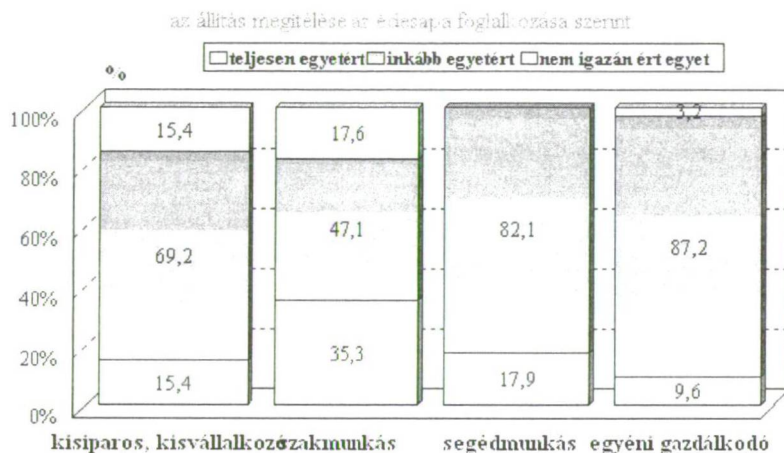
az állítás megítélése az édesanya iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

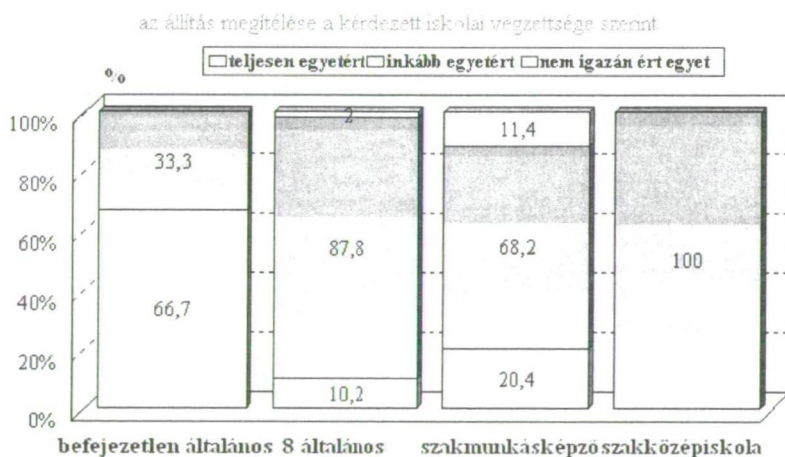
A törvények azért vannak, hogy megtaláljuk mellettük a kiskapukat

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

A törvények azért vannak, hogy megtaláljuk mellettük a kiskapukat

NKFP-5/035/04

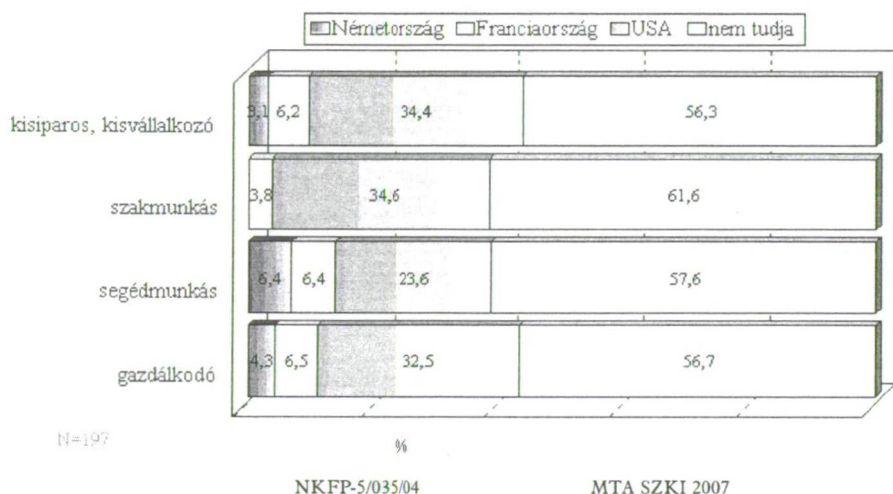
MTA SZKI 2007

VIII.5.1 Értékek megjelenése – itthon és külföldön

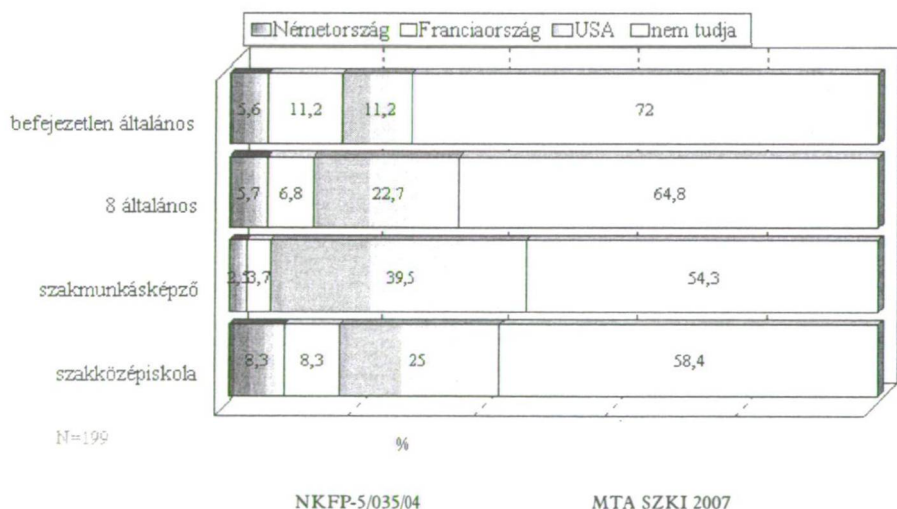
Mindkét attitűdmérésben az egyén döntéseit és viselkedését meghatározó értékekről és azok erősségéről tájékozódunk. Két területet tartunk különösen említésre méltónak. Az egyik azoknak a céloknak a fontossága, amelyeket a kérdezett meghatározónak ítél, a másik egy olyan értéksornak az értelmezése, amely a hazai viszonyokon kívül más országokra is kiterjed (USA, Németország, Franciaország, Oroszország). A válaszok erősen előítéletesek és megosztottak a pozitívnak, illetve a negatívnak vélt tulajdonságok mentében. A pozitívak között döntően az amerikai értéknek tulajdonítanak olyasmiket, mint az új technikák születése, a tudomány gyors fejlődése, és az emberi szabadság lehetősége. A németeknek az üzleti sikereket és a társadalom igazságos működését, míg a magyaroknak az új eszmék születését vélik pozitív és sikeres értéknek. Az esztétikum megjelenése pedig alapvetően a jóléti országokban lelhető fel, legalábbis az általunk megkérdezettek szerint. A negatív megítélés esetében a nemzetek közül Oroszország vezet, ahol magasra teszik a bűnözés, a kábítószer-használat mértékét, valamint a jogrend hiányát. Magyarországon a szociális biztonság került veszélybe a vélekedések alapján, azaz a megkérdezettek időről-időre válaszaikban belevetítették a társadalompolitikai, vagy gazdasági helyzetről szóló általános hazai és személyes felfogásukat is a döntéseikbe. Ennél a kérdésnél jelentős azok száma, akik nem tudták (vagy nem akarták?) megnevezni, mely országokban érzik működőképesnek a jogrendet, a tisztességet és az erkölcsöt. Feltehetően ezek a fogalmak túlzottan elvontak és szövevényesek a mintában szereplők gondolatvilágához és kifejezőképességéhez képest.

Érvelésünk alátámasztására következzenek az ábrák:

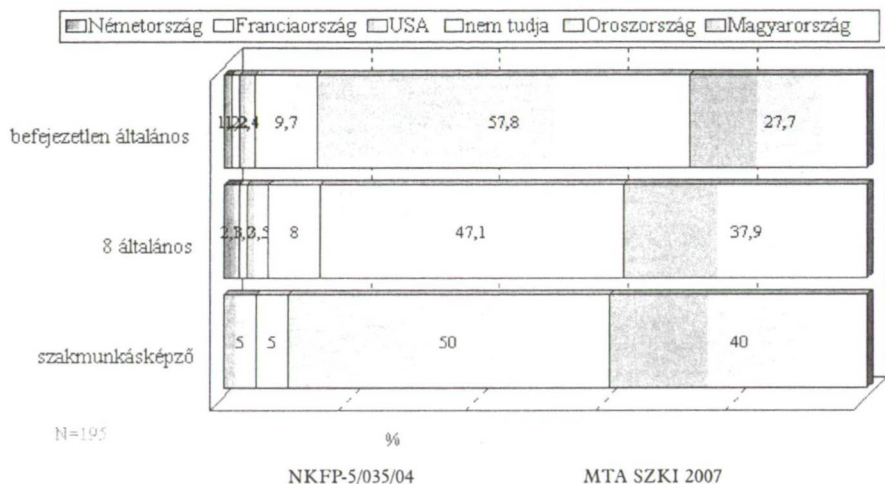
A jogrend, biztonság mintája az édesapa foglalkozása szerint

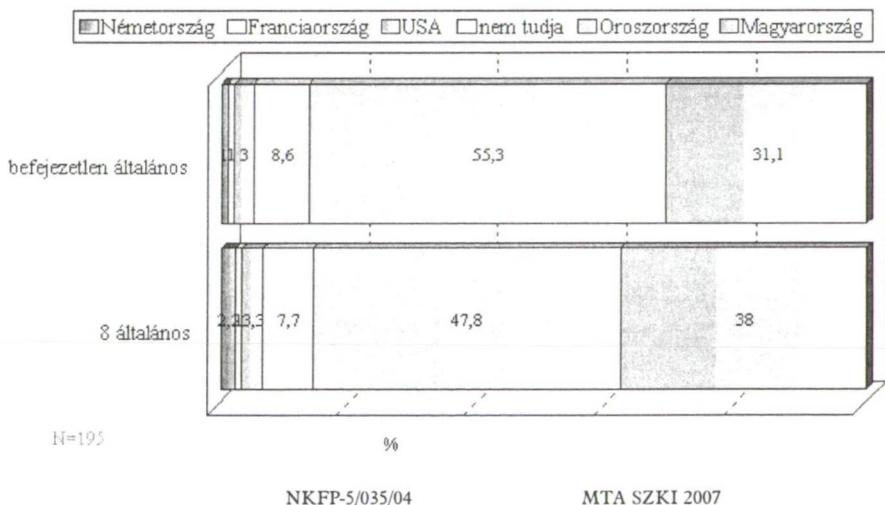
A jogrend, biztonság mintája a kérdezett iskolai végzettsége szerint

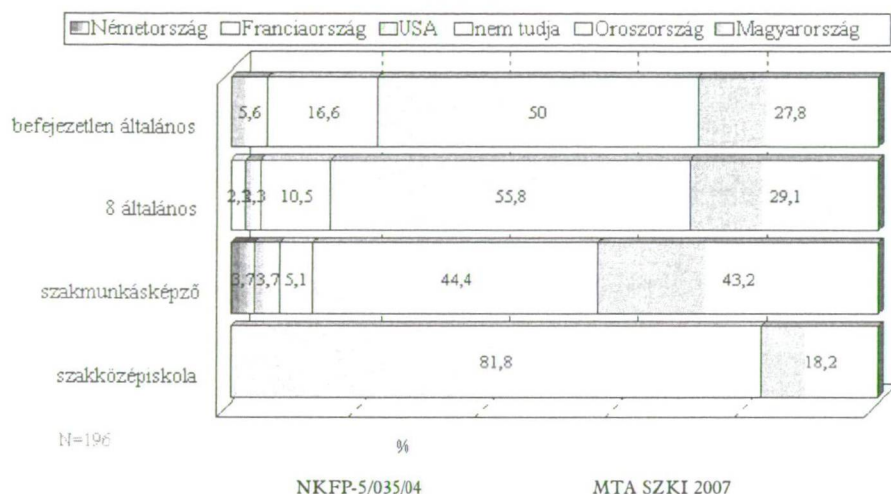
A kábítószer-probléma mintája az édesapa iskolai végzettsége szerint

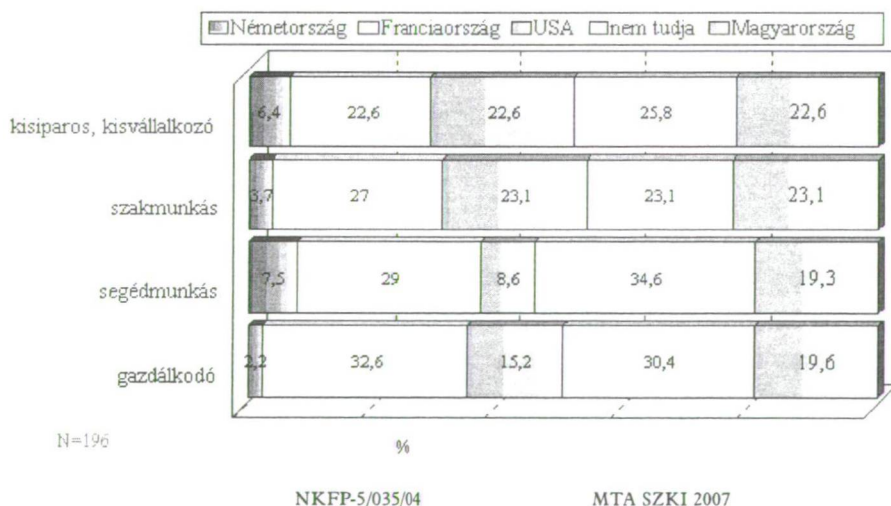
A kábítószer-probléma mintája az édesanya iskolai végzettsége szerint

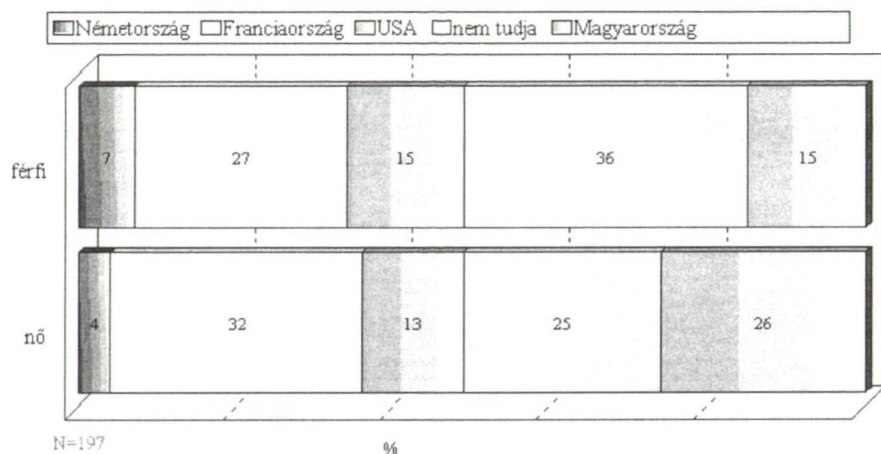
A kábítószer-probléma mintája a kérdezett iskolai végzettsége szerint

A művészeti értékek, szépségek mintája az édesapa foglalkozása szerint

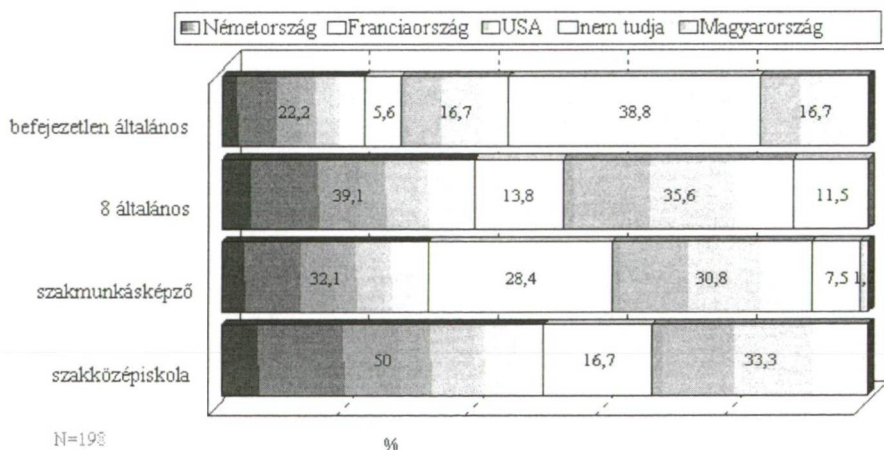
Művészeti értékek, szépségek mintája nemek szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

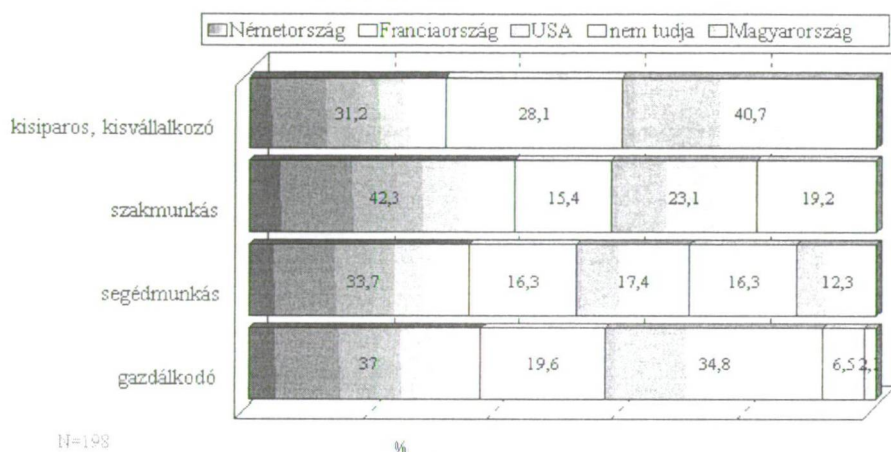
A társadalmi igazságosság mintája a kérdezett iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

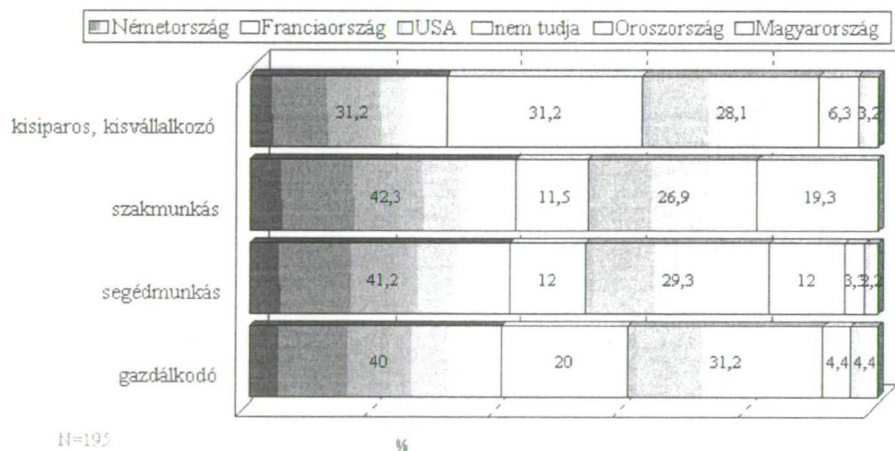
A társadalmi igazságosság mintája az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

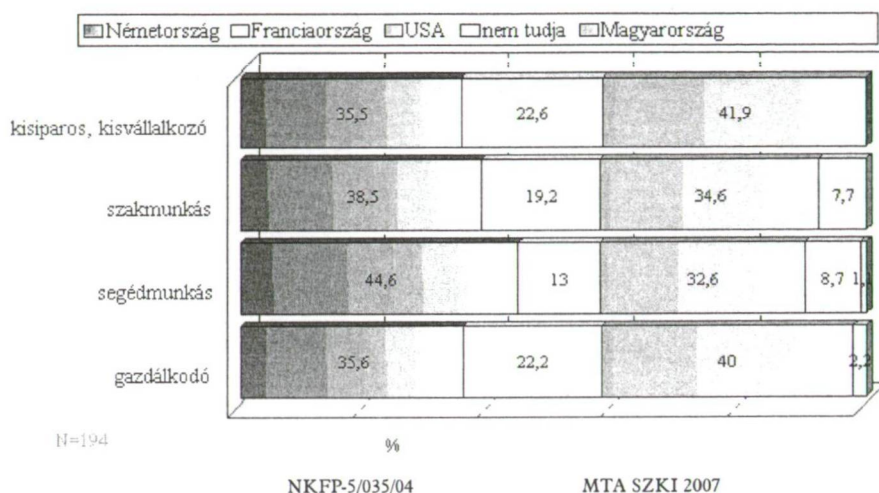
A szociális biztonság mintája az édesapa foglalkozása szerint

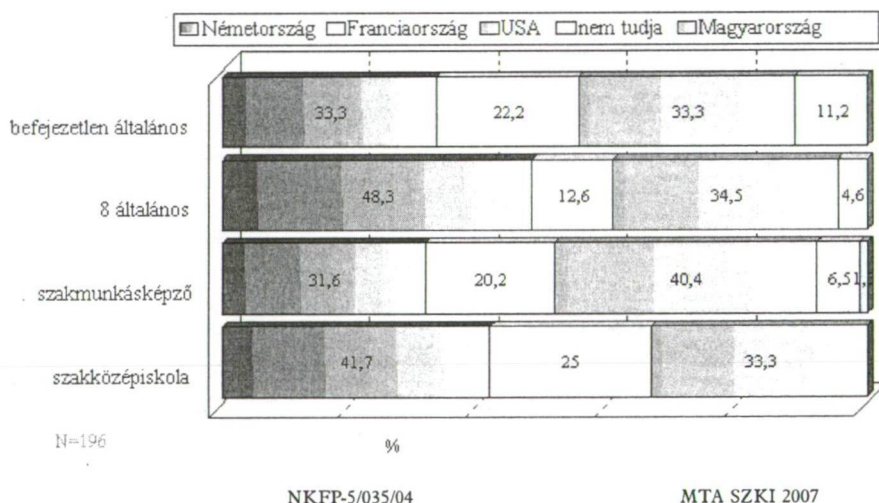
NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

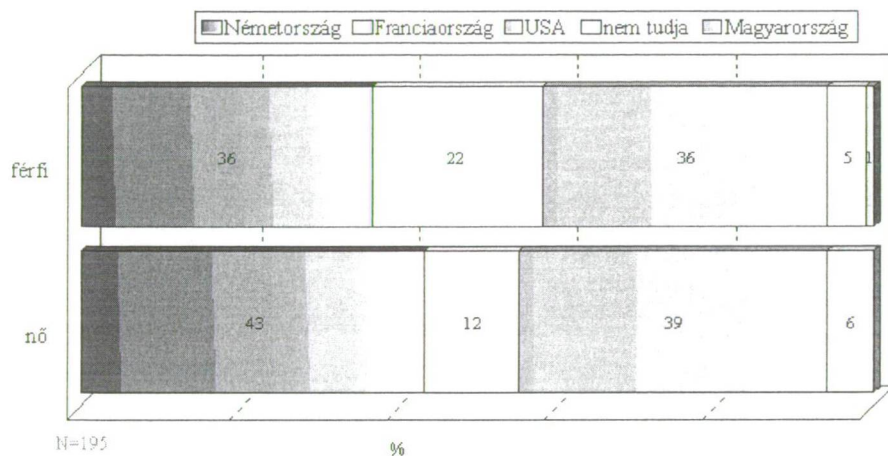
Az üzleti siker mintája az édesapa foglalkozása szerint

Az üzleti siker mintája a kérdezett iskolai végzettsége szerint

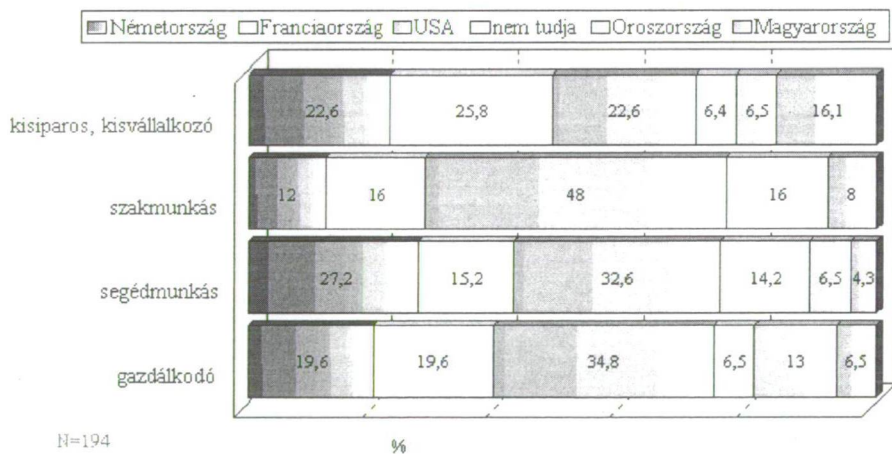
Az üzleti siker mintája nemek szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

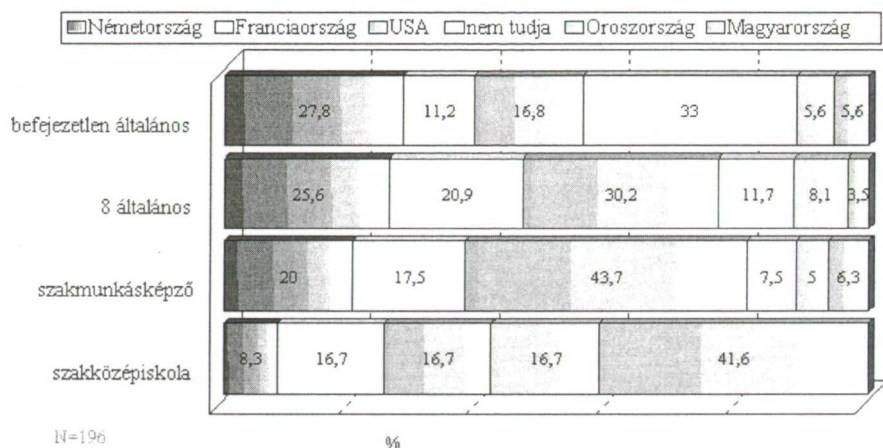
Az új eszmék, gondolatok mintája az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

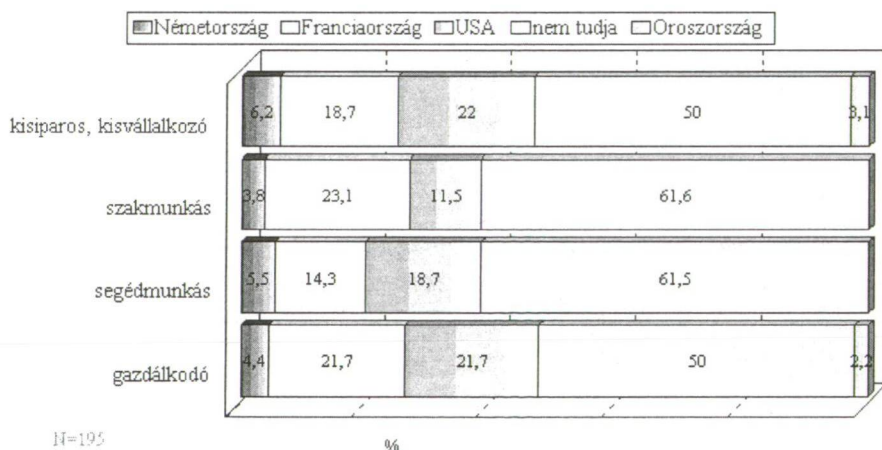
Az új eszmék, gondolatok mintája a kérdezett iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

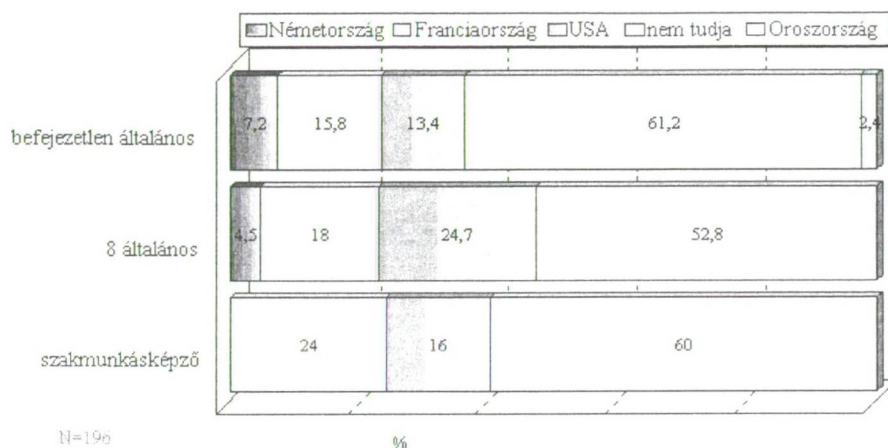
Az erkölcsi értékek mintája az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

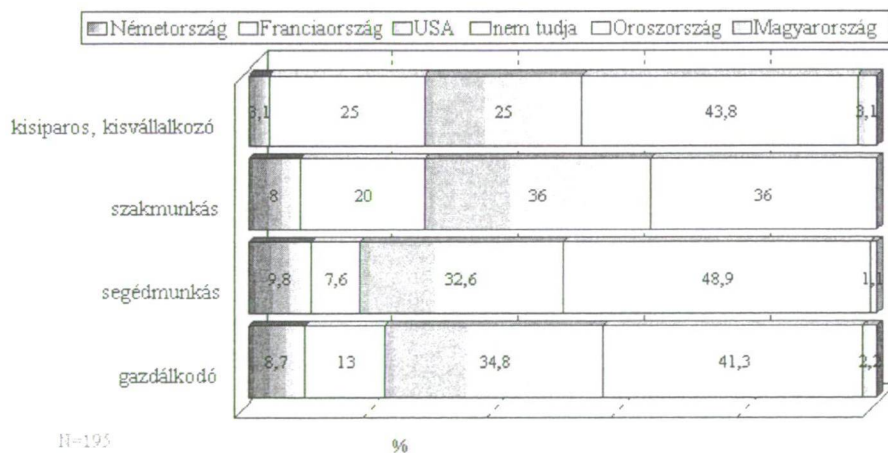
Az erkölcsi értékek mintája az édesapa iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

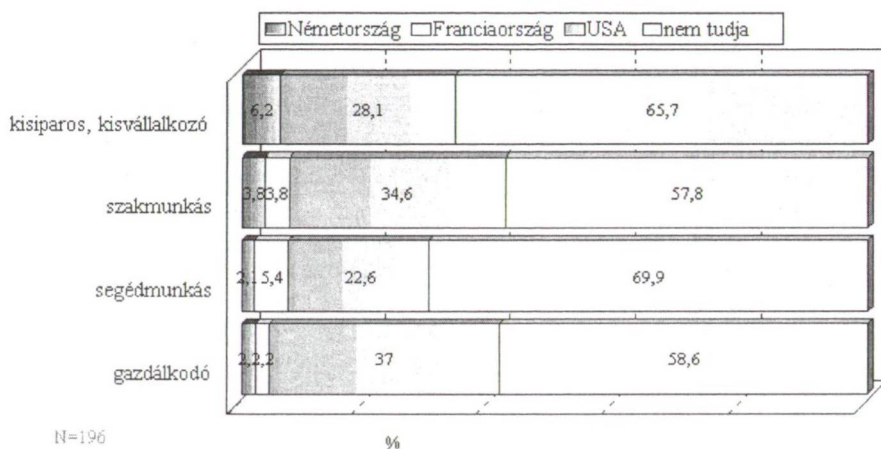
Az új mozgalmak mintája az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

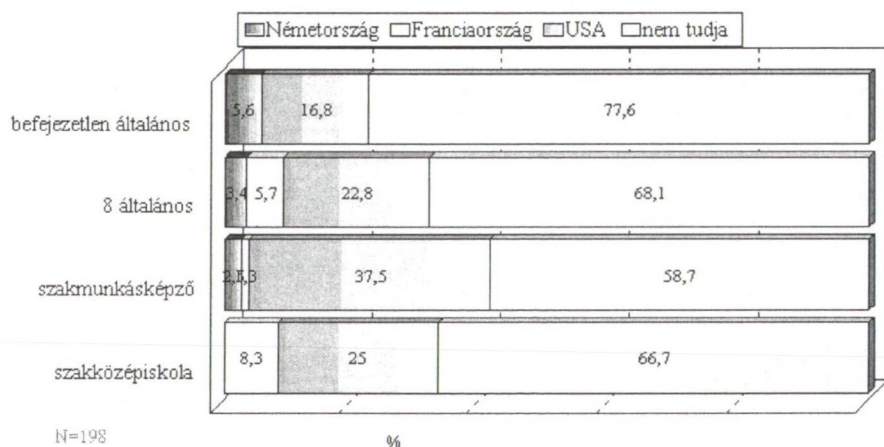
A tisztesség mintája az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

A tisztesség mintája a kérdezett iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

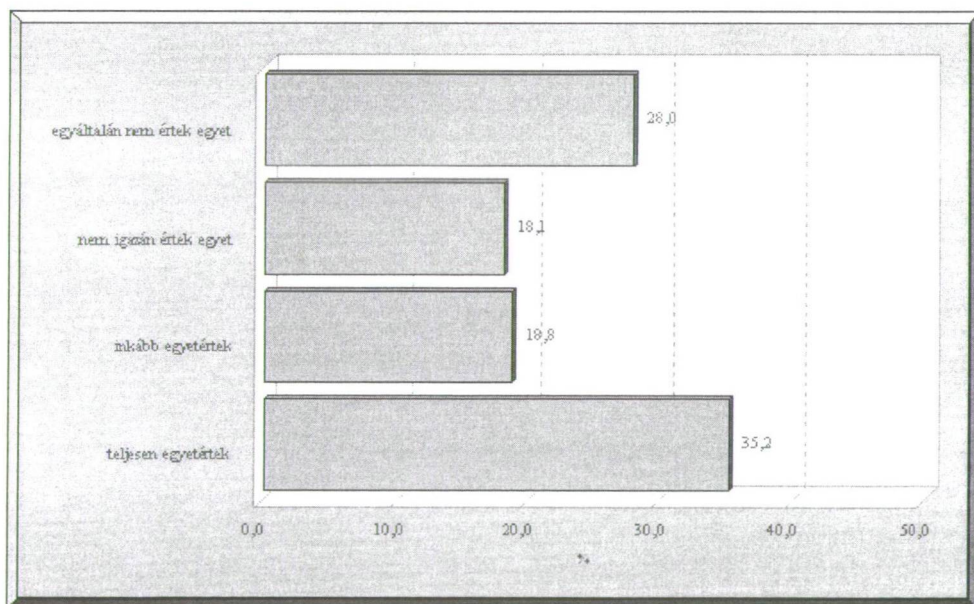
MTA SZKI 2007

VIII.5.2 A munka világa – munkanélküliség – közteherviselés

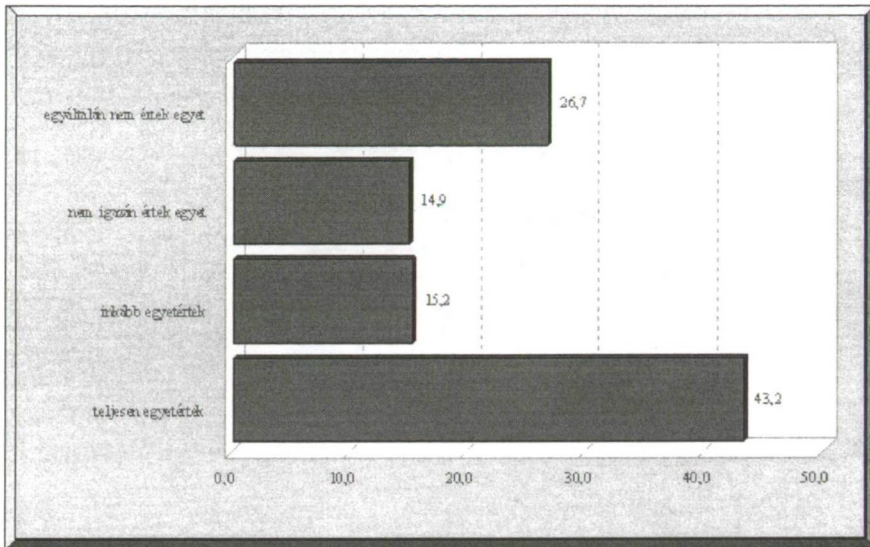
A fekete munkát és az adók elkerülését 35,2% elutasítja, és úgy nyilatkozik, hogy azoknak, akiknek van munkája azoknak kötelessége befizetni a jövedelmének egy részét a munkanélküli alapba. Teljesen elutasítja a közteherviselésnek ezen formáját a válaszolók 28%-a. Ez a hozzáállás érdekes, mert a válaszolók között és közvetlen környezetükben is magas a munkanélküliek aránya.

Amióta létezik munkanélküliség mindig is megosztott az emberek vélekedése arról, hogy az, aki munkanélküli magának köszönheti-e ezt az állapotot, vagy valamilyen külső tényező az, amivel indokolható ez az állapot. A megkérdezettek közül 43,2% az egyént okolja, és teljesen egyetért azzal az állítással, hogy az egyén maga tehet arról, hogy munkanélküli és nem is akar igazán dolgozni. Egyáltalán nem ért egyet ezzel az állítással a válaszolók 26,7%-a.

Akiknek van munkájuk, kötelességük annak egy részét befizetni a munkanélküli alapba

A munkanélküliek többsége nem is akar dolgozni

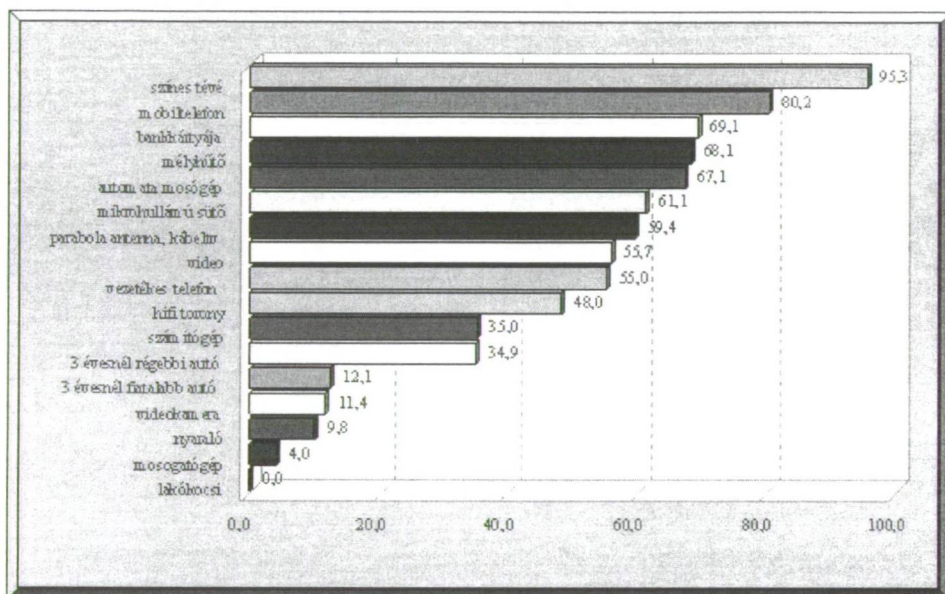
NKFP-3/2001/01

M. T. S. Szociális Kutatóintézet 2001

VIII.5.3 Vagyoni helyzet - életszínvonal

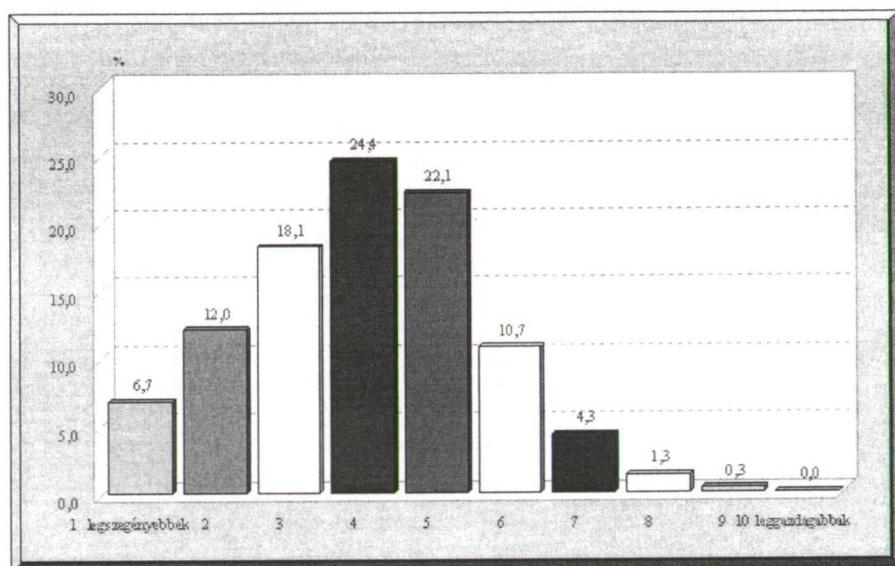
A minta speciális voltából adódóan a társadalmi átlagtól eltérő vagyoni helyzetről árulkodnak a számok. Széles körben elterjedt a kérdezettek körében a színes televízió és a mobiltelefon. Az életminőség alacsony fokára utaló tény, hogy a válaszolók kicsivel több mint egyharmada nem rendelkezik automata mosógéppel, ami rendkívül nehézé teszi a hétköznapiakat. Alacsony azoknak az aránya, akik fenn tudnak tartani személygépkocsit. Nincs lényeges különbség a három évnél régebbi és az új autók száma között.

Vagyoni helyzet

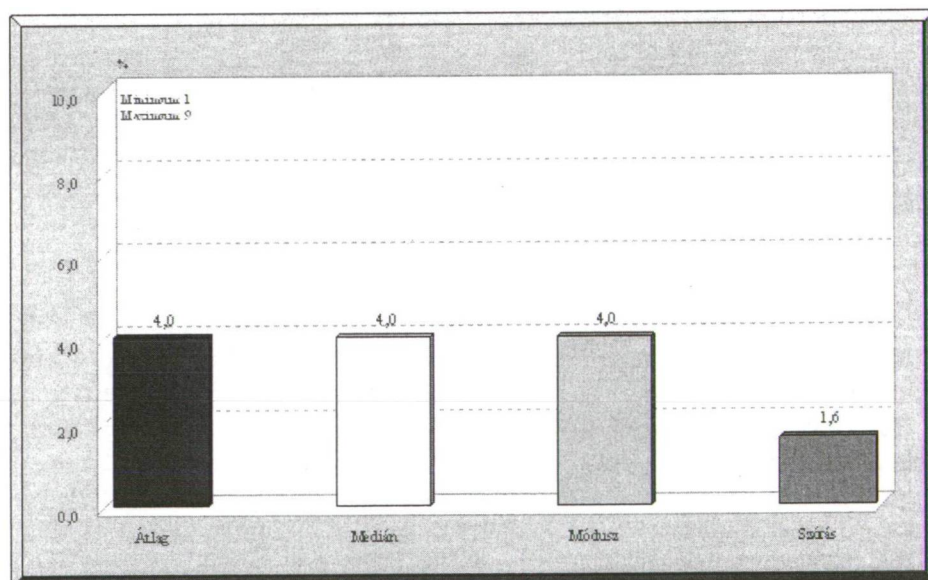

Arra kértük a válaszolókat, hogy sorolják be a család jövedelmi helyzetét egy tízfokú skála segítségével. A következő ábra a kérdésre adott válaszokat mutatja be. A leggazdagabbak közé senki sem sorolta be magát, ezzel szemben a legszegényebbek közé tartozónak tartja magát 6,7% és a kettes kategóriába sorolta magát 12%. Jóval többen gondolják magukat szegényebbnek, mint gazdagnak. Átlagosan a negyedik helyre sorolták magukat a megkérdezettek.

A család jövedelme egy tízfokú skálán

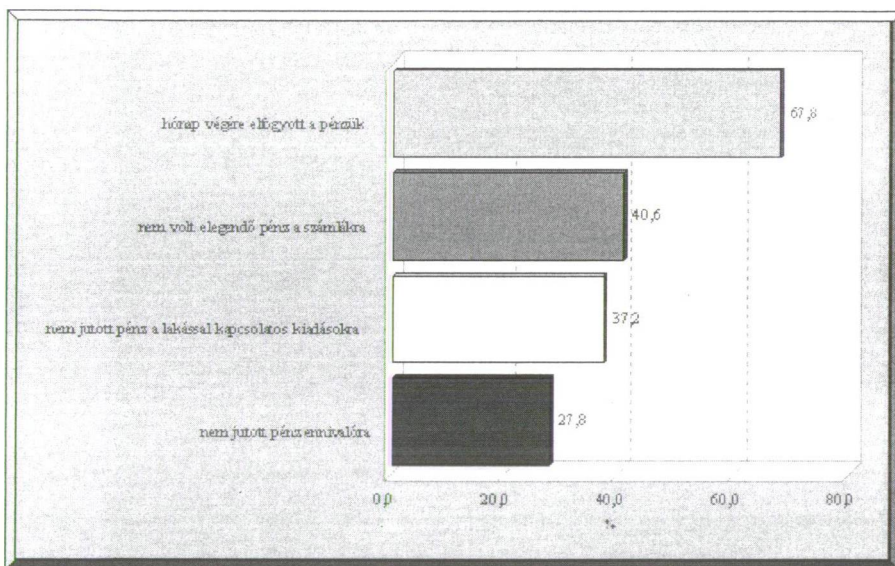

A család jövedelme egy tízfokú skálán

A vagyoni helyzet és az életkörülmények pontos mutatója lehet az, hogy az elmúlt egy év során előfordult-e a megkérdezettel, hogy nem jutott elegendő pénze valamilyen kiadásra. A válaszolók 67,8%-nál előfordult a kérdezett időpontban az, hogy elfogyott a hónap végére a pénze. Nem tudta befizetni a számlákat a válaszolók 40,6%-a. Nem jutott pénze a lakással kapcsolatos kiadásokra 37,2%-nak. A legszomorítóbb viszont az a tény, hogy a megkérdezettek kicsivel több, mint egynegyede azt a választ adta, hogy volt olyan, hogy még ennivalóra sem jutott pénzük.

Előfordult-e az elmúlt 12 hónapban, hogy ... ?

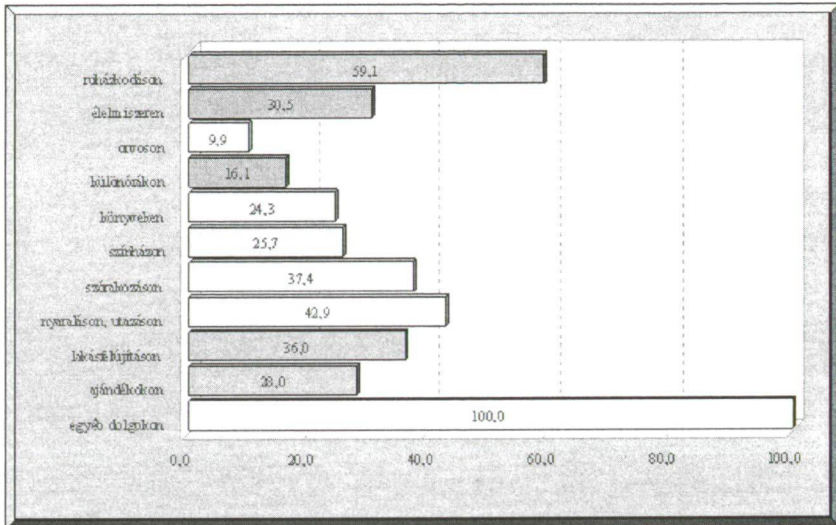

NEKFP-3.0.01.01

MIA. Szociális Keresztmunka 2001

Az eddig megismert adatok alapján teljesen természetes, hogy a könnyebb megélhetés érdekében takarékoskodásra kényszerülnek a válaszadóink. A legtöbben a ruházatkodáson (59,1%) tudnak spórolni, ezt követi az élelmiszeren (30,5%) való takarékoskodás. A válaszolók kicsivel kevesebb, mint fele a nyaraláson és a szórakozáson spórol. Egyéb spórolási technikával valamennyi megkérdezett rendelkezik, a legtöbben – 47% – a gáz, villany, vízfogyasztásukat próbálják korlátozni. A telefonköltségeket 16,7% jelölte meg. A válaszolók 10%-a úgy nyilatkozott, hogy nem tud spórolni.

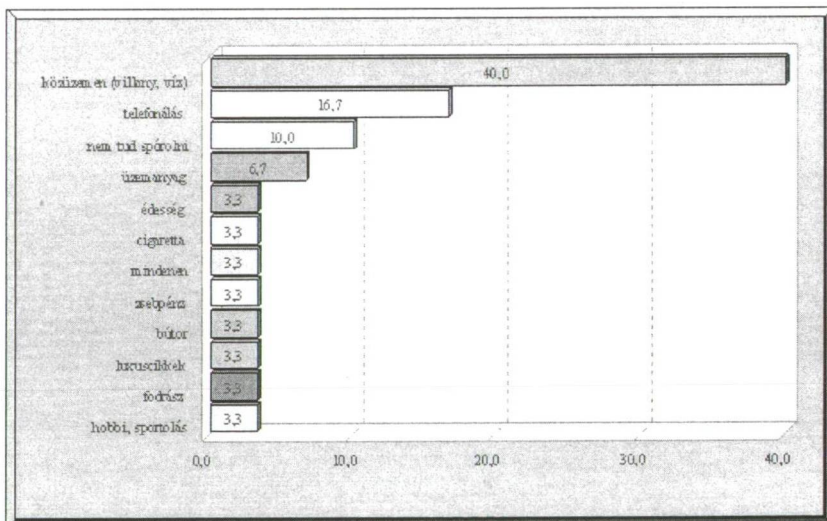
Takarékoskodnak-e ... ?

NKFP-1001104

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

Milyen egyéb dolgokon takarékoskodnak?

NKFP-1001104

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

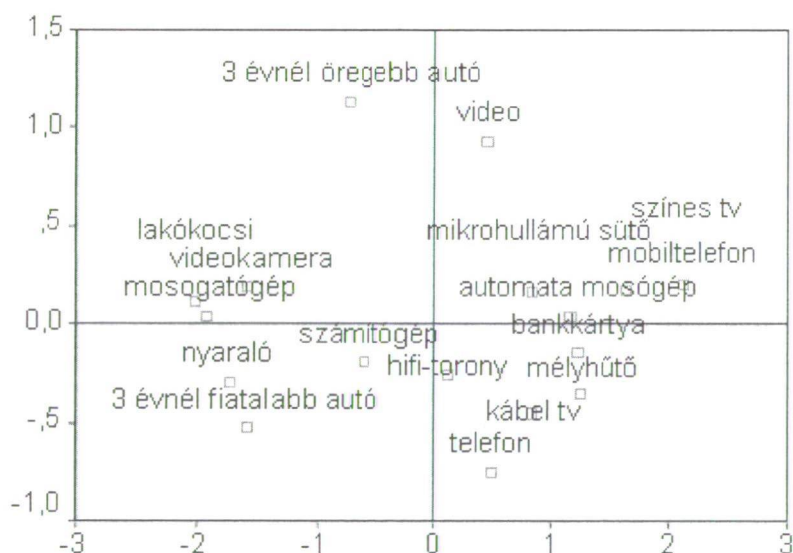
A következő ábra a vagyoni helyzetre vonatkozó kérdések minissa eljárással készült eredményeit tartalmazza. Az ábra jól bemutatja azt, hogy mely ingóságok birtoklása jár általában együtt. Láthatjuk, hogy teljesen elkülönülnek a luxus kategóriába tartozó ingóságok (számítógép, három évnél fiatalabb autó, mosogatógép, lakókocsi, videokamera) és a nyaraló birtoklása.

Vagyoni helyzet

Sokdimenziós skálázás, ALSCAL modell

Stress = ,07698

Dimension 2

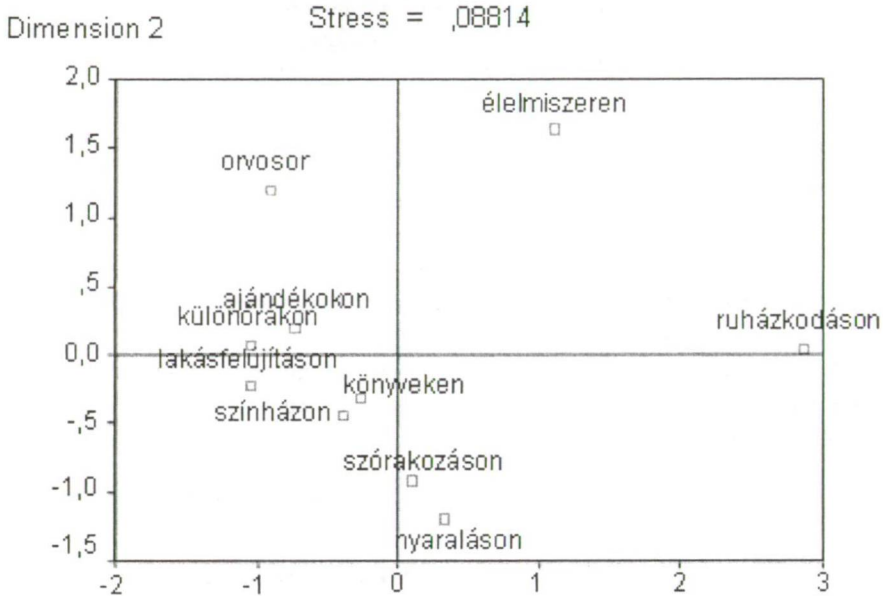

Dimension 1

A következő ábra a takarékoskodási technikák együttjárását mutatja be a térben.

Min takarékoskodnak?

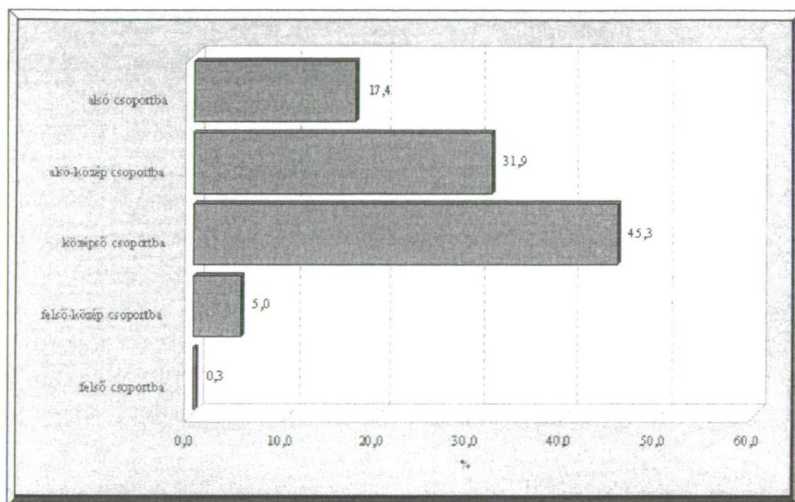
Sokdimenziós skálázás, ALSCAL modell

Életszínvonal

Az életszínvonal meghatározását önbesorolós módszer segítségével végeztük el. A megkérdezettek 39,3%-a közép alá helyezte magát, tehát úgy érzi, hogy az átlagosnál alacsonyabb életszínvonalon tud élni. A válaszolók 45,9%-a középre sorolta magát, csupán 5% érzi úgy, hogy felső-közép csoportba tartozónak ítéli meg saját helyzetét, és csupán 0,3% érzi úgy, hogy a felső-közép csoportba tartozik.

Életszínvonal szempontjából hová sorolja a családját?

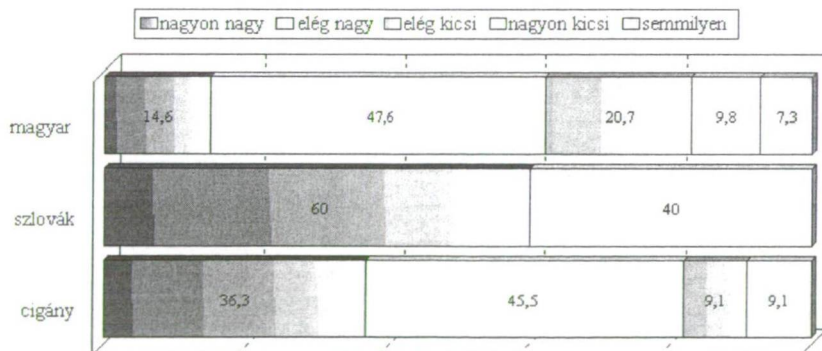

A második kérdésakor is vizsgáltuk az életszínvonal alakulását. Az alsó csoportba a megkérdezettek közel 60%-a sorolta magát. Nézzük ennek hátterét részletesebben:

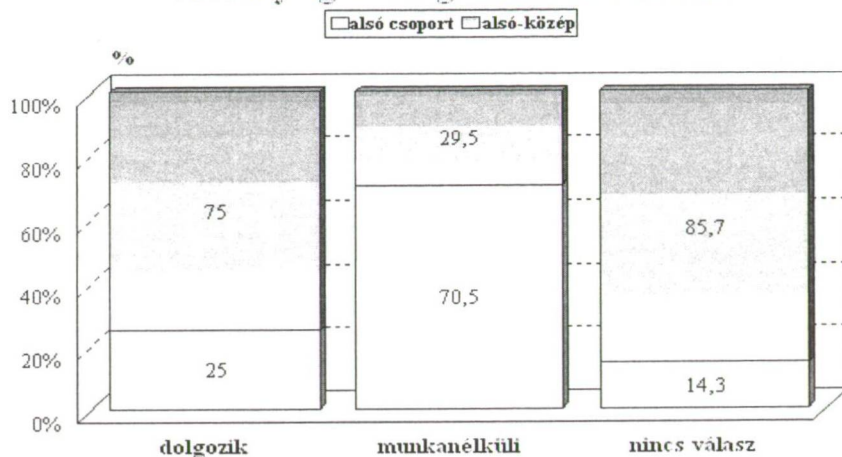
Életszínvonal szempontjából hová sorolja a családját?

A gazdasági rendszer egyeseknek igazságtalan előnyöket biztosít

az állítással való egyetértés nemességei szerint

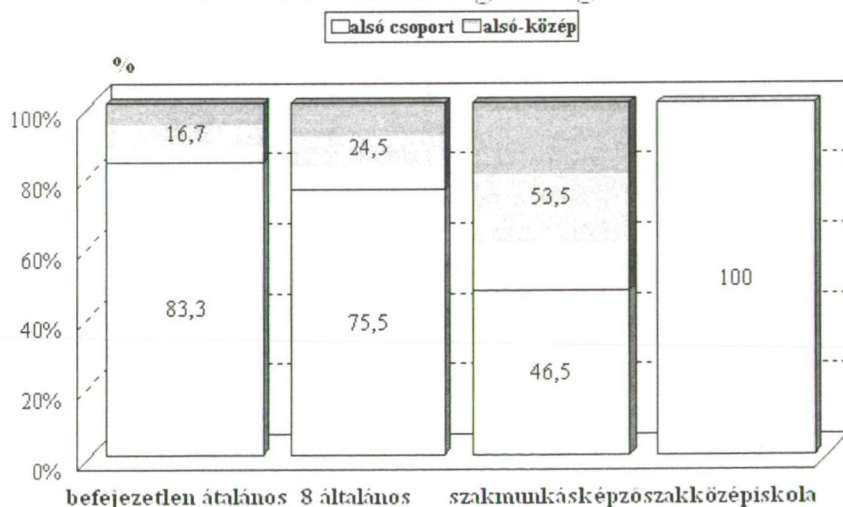
A kérdezett családja életszínvonalának besorolása az édesanya gazdasági aktivitása szerint

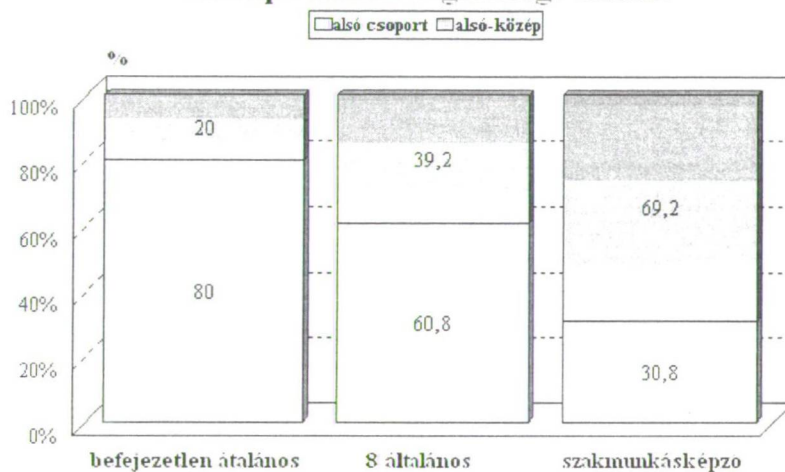
NEPP-1999/2000

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

A kérdezett családja életszínvonalának besorolása a kérdezett iskolai végzettsége szerint

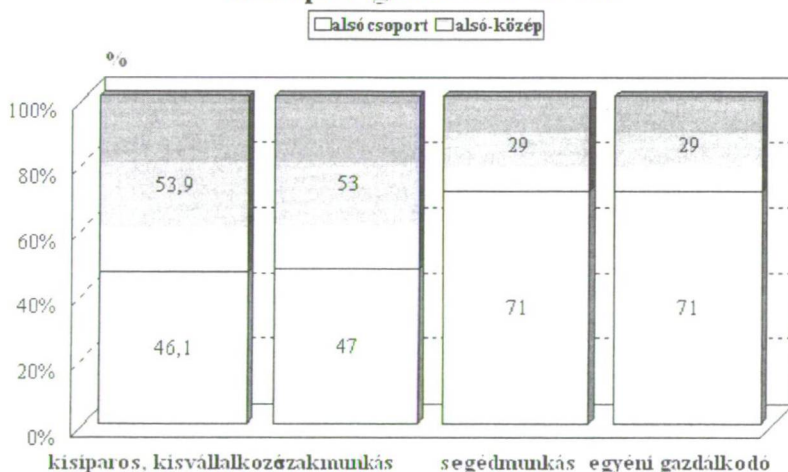
A kérdezett családja életszínvonalának besorolása az édesapa iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

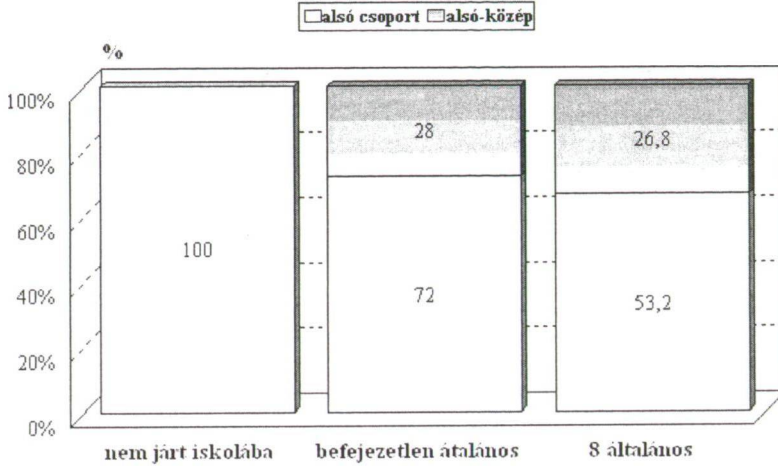
A kérdezett családja életszínvonalának besorolása az édesapa foglalkozása szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

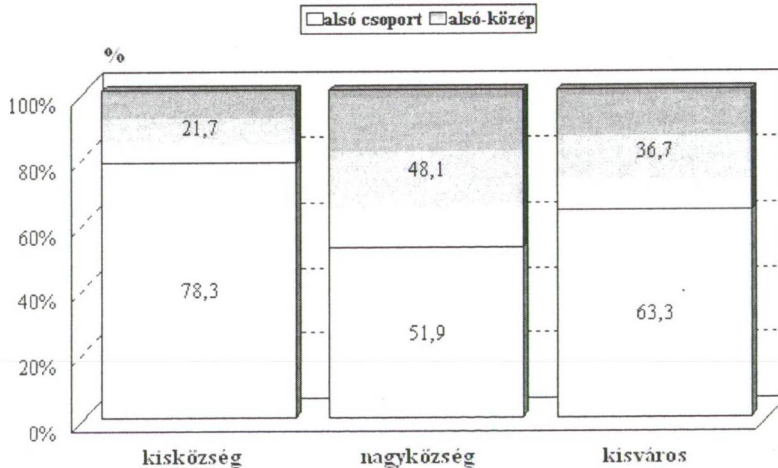
**A kérdezett családja életszínvonalának besorolása az
édesanya iskolai végzettsége szerint**

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

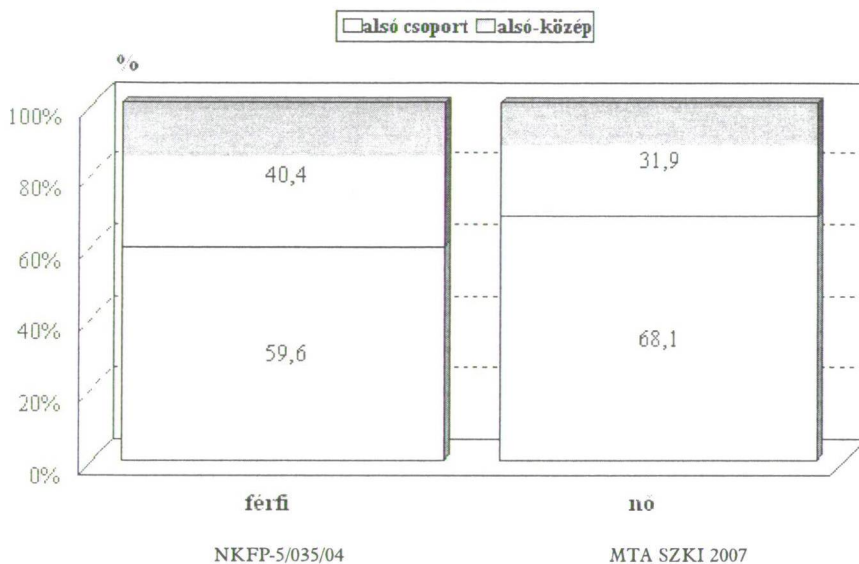
**A kérdezett családja életszínvonalának besorolása az
állandó lakóhely szerint**

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

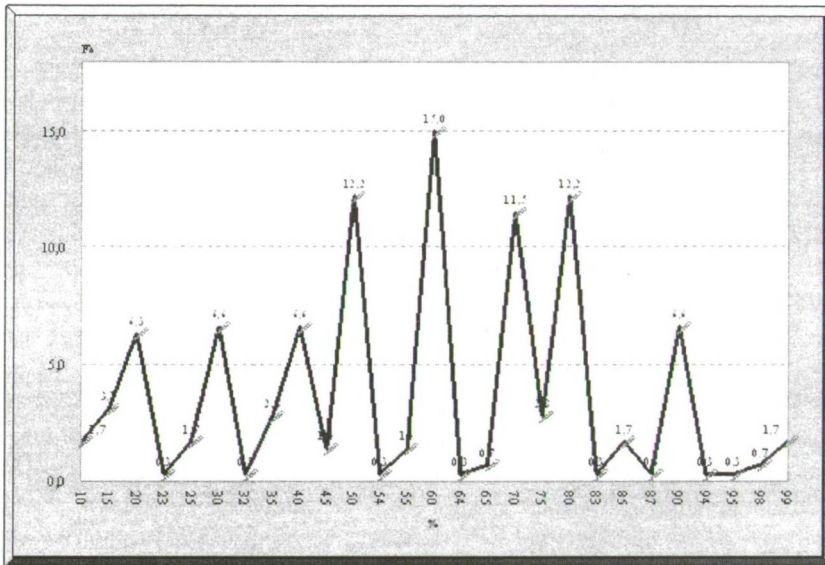
A kérdezett családja életszínvonalának besorolása nemek szerint

VIII.5.4 Szegénységgel kapcsolatos vélekedések

Az ember közvetlen környezete és a hétköznapiak során szerzett tapasztalatok nagymértékben befolyásolják azt a vélekedést, hogy hány emberről gondolják azt, hogy szegény. Ezt a becslést a legegyszerűbb száz emberre megfogalmazni. A következő két táblázat a válaszokat tartalmazza százalékos formában, és láthatók a statisztikai mutatók is. Szomorú képet mutatnak az adatok, a válaszolók úgy gondolják, hogy száz emberből több mint a fele szegény sorsú. A leggyakoribb válasz a hatvan fő volt. Az átlag egyszórásnál környezete huszonháromtól hetvenkilen-cig tart, tehát meglehetősen nagy.

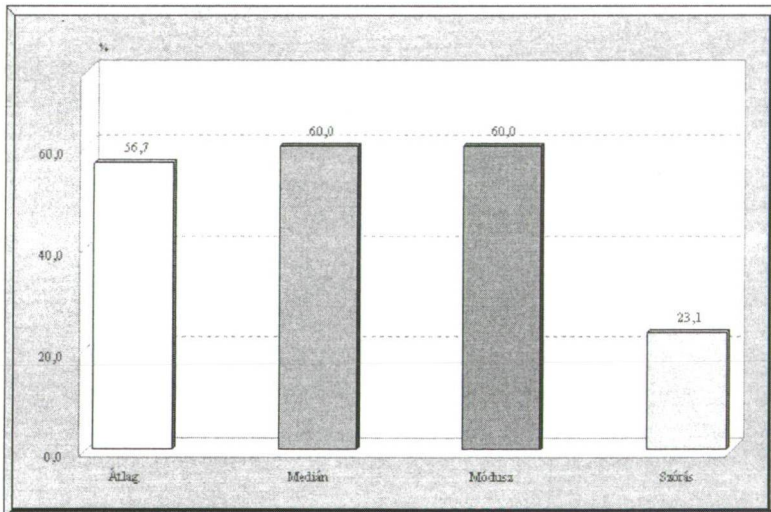
Száz emberből hány szegény ma Magyarországon?

NKFP-5035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

Száz emberből hány szegény ma Magyarországon?
statistikai adatok

NKFP-5035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

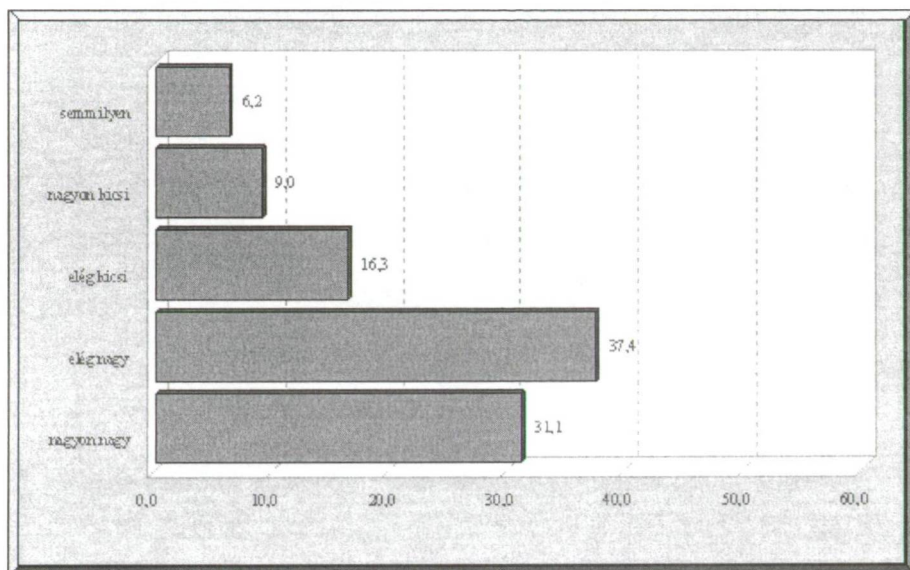
A szegénység okai

A szegénység okait illetően nagy viták léteznek ma mind a szakemberek és a közvélemény körében is. Léteznek olyan elméletek, amelyek a szegénység okait biológiai adottságokban látják. Ezzel teljesen ellentétesek azon magyarázatok melyek a gazdasági-társadalmi rendszer működésében és jellegében látják a szegénység okait. E két szélsőséges elmélet mellett vannak, akik azzal magyarázzák a szegénységet, hogy a fejlett ipari társadalmakban széleskörű ismeretekre van szükség a boldoguláshoz és azok, akik nem rendelkeznek ezekkel az ismeretekkel, hátrányba kerülnek a jövedelemszerzésben. Ezért különösen fontos szerepe van az oktatásnak. Magyarázható még a szegénység a rossz testi-lelki állapottal, hiszen a társadalom ezen tagjai képtelenek a rendszeres munkavégzésre. Gyakrabban előfordul a szegénység a csonka családokban, egyszülős háztartásokban, ezek a családok nagyon gyakran tovább örökölik a szegénységi állapotot gyermekikre is. Meg kell említenünk még a „szegénység kultúrája” elméletet, mely szerint a szegény rétegbe tartozóknak egészen sajátos kultúrája viselkedési- és normarendszere van. Az elmélet képviselői szerint ez a legfőbb akadálya annak, hogy kiemelkedjenek a szegénységből, azonban megkönnyíti számukra a szegénységgel járó hátrányok elviselését. Egyes amerikai szociálpszichológusok azt is megfogalmazták, hogy ezen kultúra nélkül a szegények nem lennének képesek a körülményeik elviselésére.

A következő ábrákon láthatjuk a megkérdezettek vélekedését a szegénység okaival kapcsolatban.

A válaszolók 31,1%-a szerint a szegénység oka nagyon nagymértékben a képességek hiánya, 37,4% szerint is elég nagy magyarázó tényező. Jelentős kisebbségben vannak azok, akik egyáltalán nem tartják fontos tényezőnek a képességek hiányát.

**A szegénységnek oka-e, hogy valaki
nem rendelkezik megfelelő képességgel?**

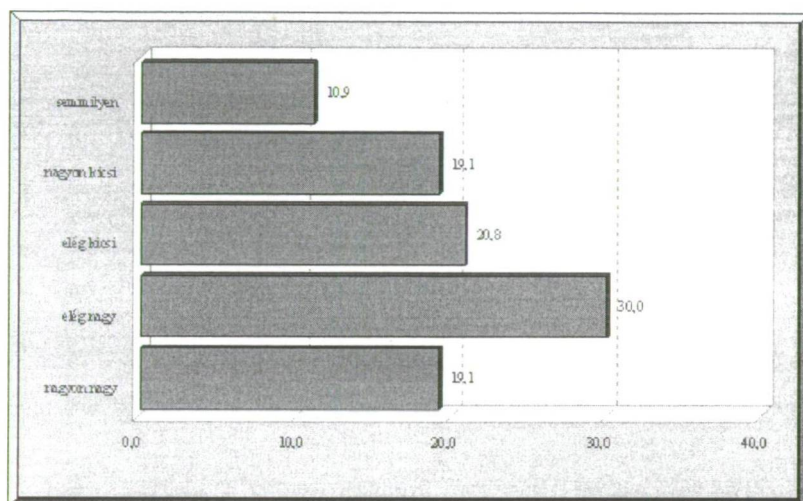
NEFP-101106

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

A szerencse az egyéntől független dolog, gyakran hivatkozunk arra az életben, ha nem sikerül valami, hogy „nem volt szerencsénk”. A kutatásban résztvevők is így gondolkodnak, 70%-uk kisebb-nagyobb mértékben a szerencse hiányával magyarázza a szegénységet, közülük csaknem 20% nagyon nagy mértékűnek tartja ezt a tényezőt a szegénység kialakulásában.

A szegénység oka természetesen függhet magától az egyéntől is, mint a képzés hiánya esetében is, egy ilyen ok lehet az iszákosság. Ez egy olyan ok, amit 54,7% nagyon fontosnak tart, 29,1% elég fontosnak. Nincs még egy olyan ok, amivel kapcsolatban ennyire egységes lenne a megkérdezettek álláspontja.

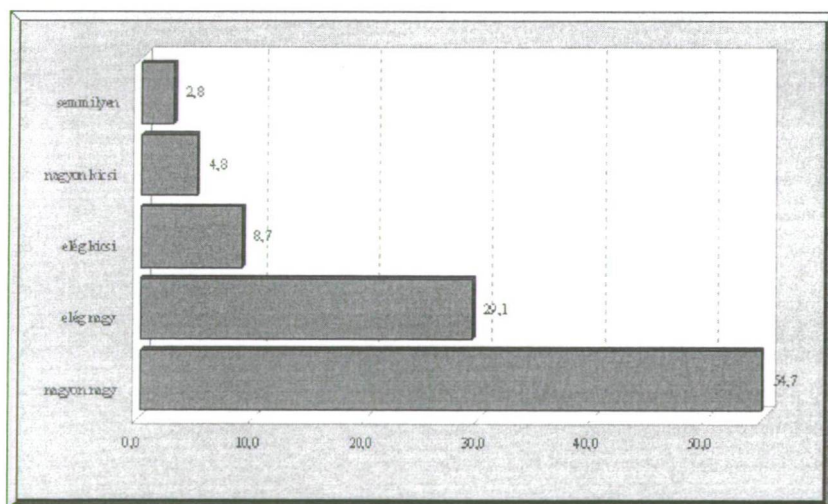
A szegénységnek oka-e, hogy valakinek
nincs szerencséje?

NKFP-5/011104

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

A szegénységnek oka-e, hogy valaki
iszik?

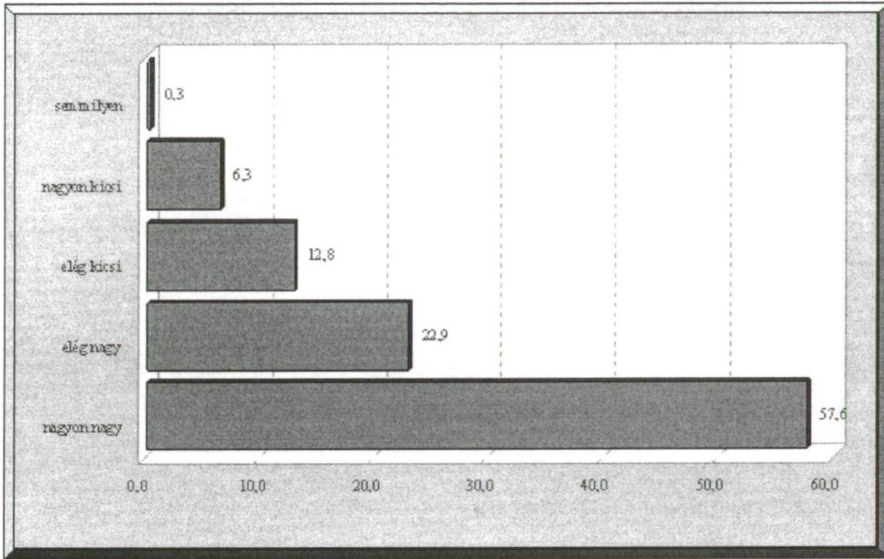

NKFP-5/011104

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

„Minden ember a maga szerencséjének kovácsa” – gyakran halljuk ezt a közmondást. Az ezzel kapcsolatos nézetet tartalmazza a következő ábra. Az egyén saját rátermettsége nélkül nem juthat előre, ezzel az állításnak nagyon nagy szerepet tulajdonít 57,6%, és elenyésző azoknak a száma (0,3%), akik semmilyen szerepet nem tulajdonítanak ennek a szerencsének.

**A szegénységnek oka-e, hogy valaki
nem tesz erőfeszítéseket saját sorsa jobbra fordulásáért?**

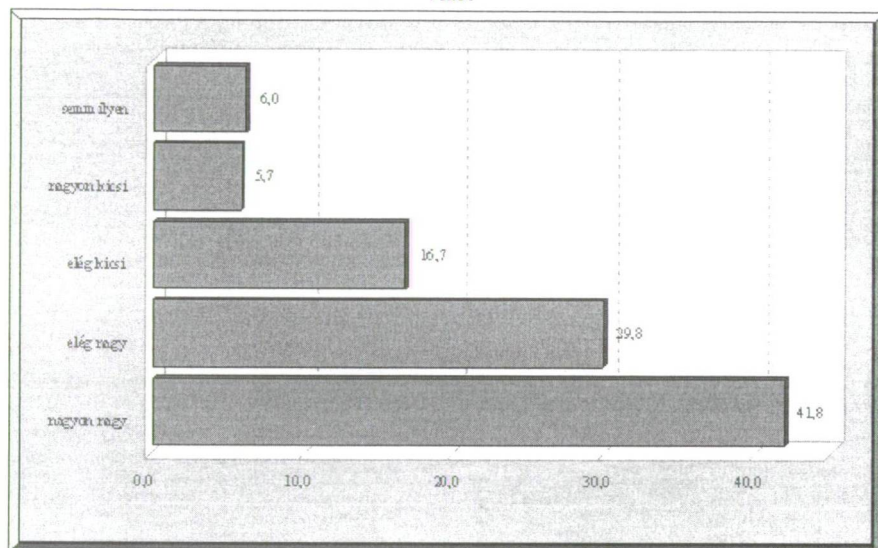
NKFP-1/2013/04

MTA Szociális Kutató Intézet 2011

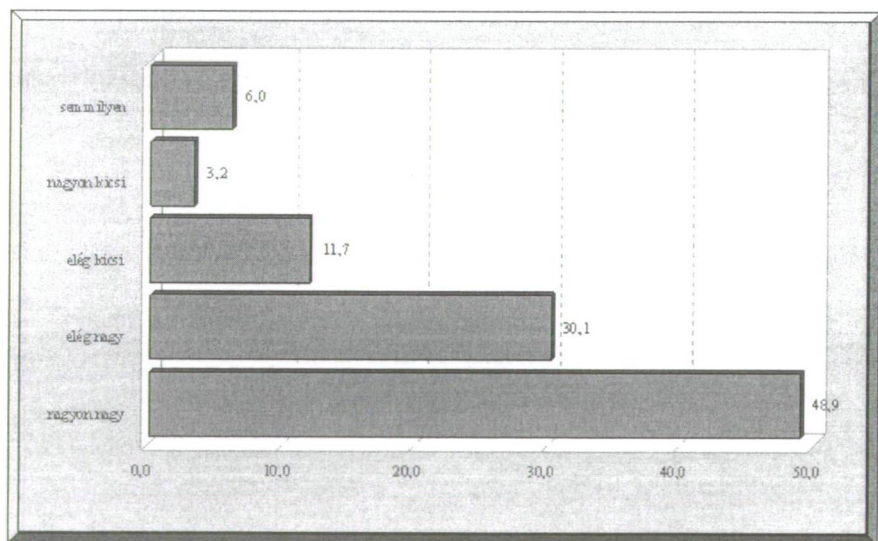
Az előítéletes gondolkodással és helyzettel magyarázza a szegénységet 41,8%, szerintük Magyarországon jelentős szerepet játszik az előítélet a szegénység kialakulásában. Semmilyen szerepe nincs ennek a tényezőnek 6% szerint, 5,7% kis szerepet tulajdonít ennek.

Hasonló eredményeket kaptunk az esélyegyenlőség tekintetében is, mégpedig a válaszolók többsége az esélyegyenlőség hiányával magyarázza a szegénységet.

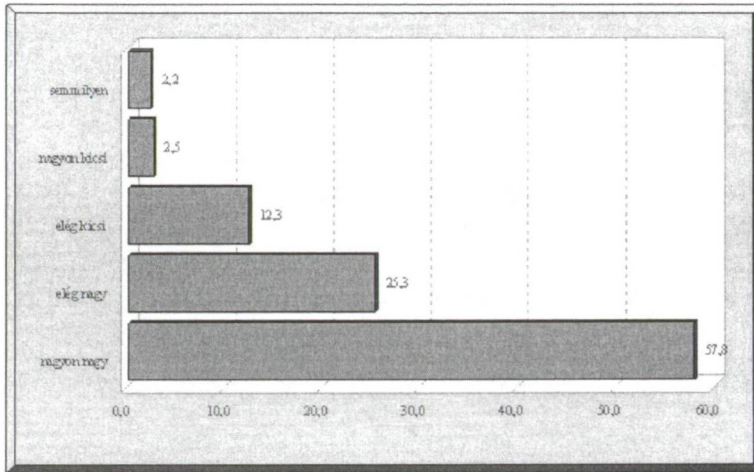
**A szegénységnek oka-e, hogy
Magyarországon bizonyos csoportokkal szemben előítélet
van?**

**A szegénységnek oka-e, hogy
nincs esélyegyenlőség?**

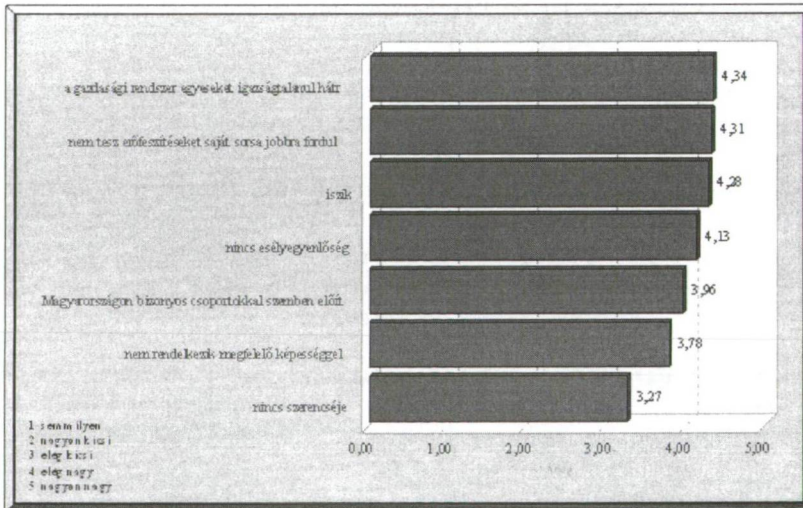
**A szegénységnek oka-e, hogy
a gazdasági rendszer egyeseket igazságtalanul hátrányba hoz?**

A következő ábra az esetleges magyarázó okok választási ragsorát mutatja átlag szerint. Nem beszélhetünk a külső- rendszer okok és a belső- egyéntől függő okok világos elkülönüléséről.

Milyen szerepe van az alábbi szempontoknak abban, hogy valaki szegény?

Átlag

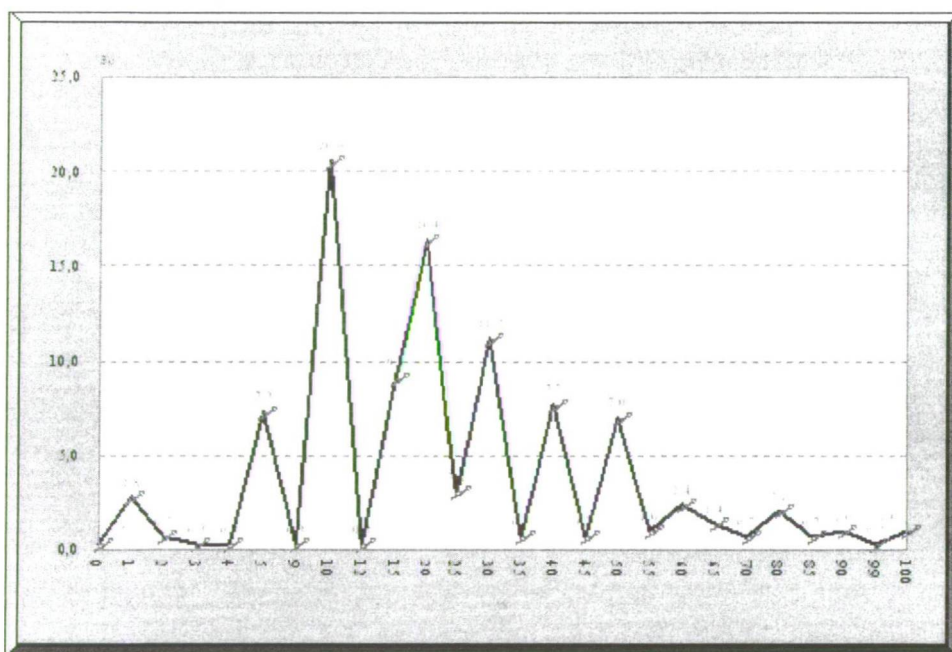

A szegénység okai jól elkülönülnek egymástól, egy csoportot alkotnak azok, amelyekért az egyén hibáztatható és tőle függ: iszik, és nem tesz erőfeszítéseket. A másik csoportba azok az okok kerültek, melyek nem az egyéntől függenek, tehát, hogy milyen képességekkel rendelkezik (mint adottság) és nincs szerencséje. A térben jól elkülönül az okok azon csoportja, mely a rendszerből adódik, a társadalom generálja ezeket, mint például az előítéletet.

VIII.5.5 A gazdagsággal kapcsolatos vélekedések

A válaszolók úgy ítélik meg, hogy ma Magyarországon átlagosan 26,6 ember gazdag száz közül. A leggyakoribb válasz a tíz fő volt.

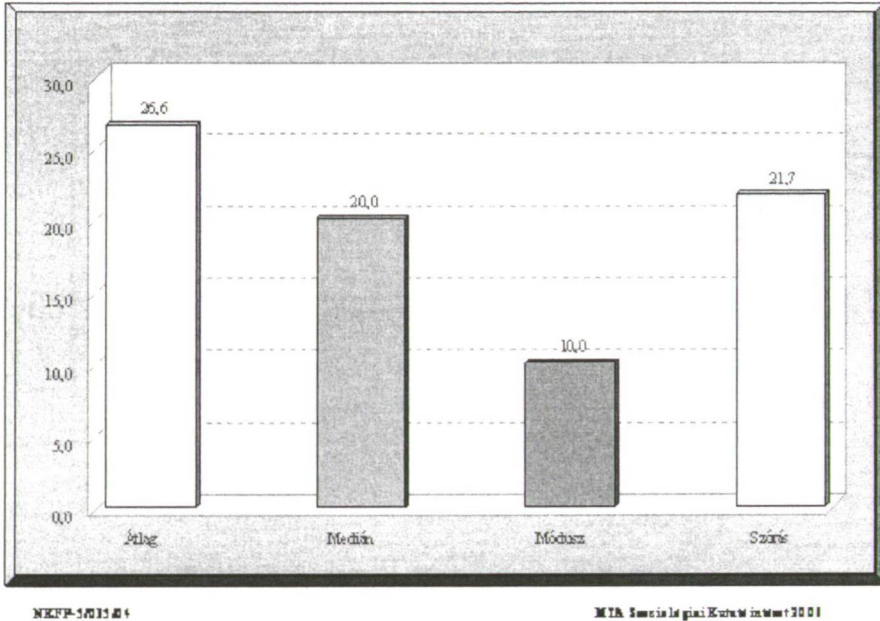
Száz emberből hány gazdag ma Magyarországon?

NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

Száz emberből hány gazdag ma Magyarországon?
statistikai adatok

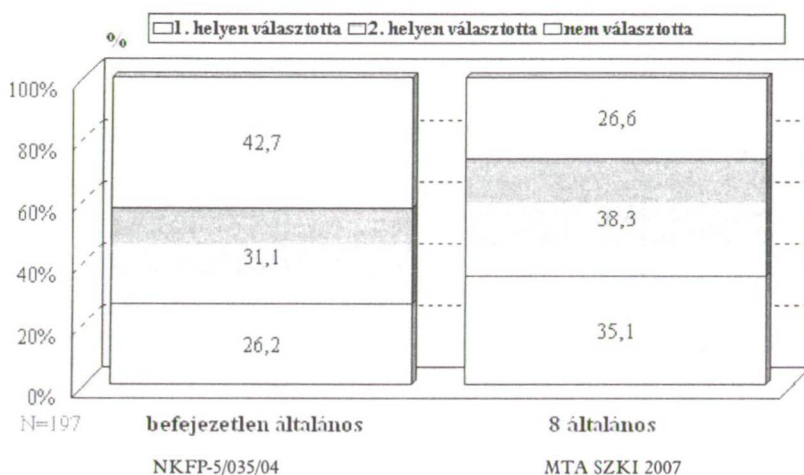

VIII.5.6 Célok és vágyak

A második mérésben a célok közül a következőket jelölték, mint a rangsorban legfontosabbakat: „gyermekeimet elindítani az életben”, „gazdagság”, „stabil gazdaság”, „harcolni a bűnözés ellen”, és „harcolni az áremelkedés ellen”. A pozitív viszonyt az ábrák jól szemléltetik. Jelentős opposíció viszont, hogy e kérdéssorból nem választották a következő lehetőségeket: „másokon segíteni”, „alkotni”, „az eszmék szerepe az egyén életében” és „a szólásszabadság fontossága”. Az elfogadás mértékét ismét ábrákkal szemléltetjük.

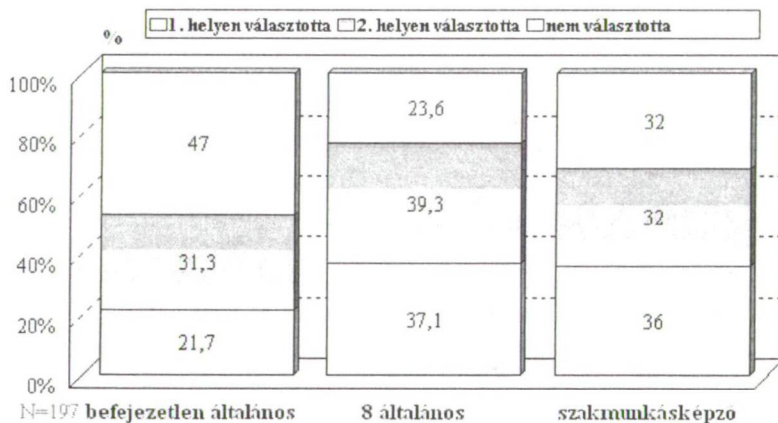
Gyermekeimet elindítsam az életben

a cél fontossága az édesanya iskolai végzettsége szerint

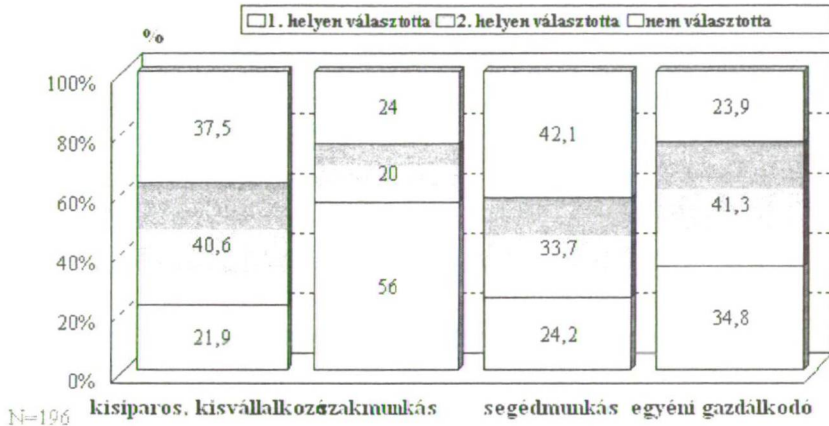
Gyermekeimet elindítsam az életben

a cél fontossága az édesapa iskolai végzettsége szerint

Gyermekeimet elindítsam az életben

a cél fontossága az edesapa foglalkozása szerint

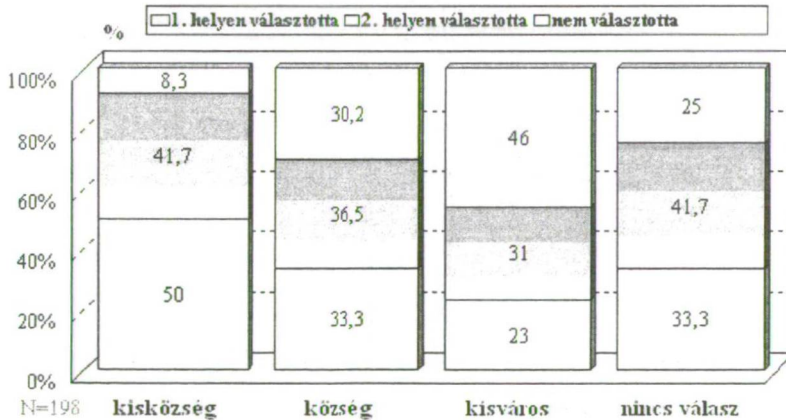

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

Gyermekeimet elindítsam az életben

a cél fontossága településtípus szerint

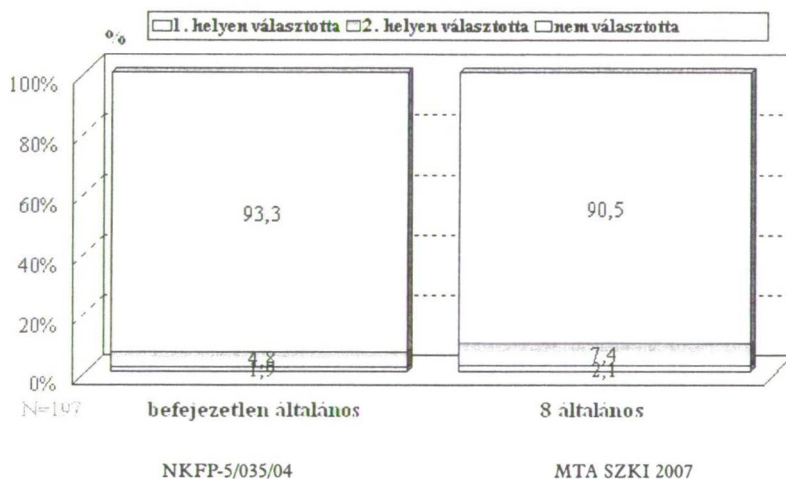

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

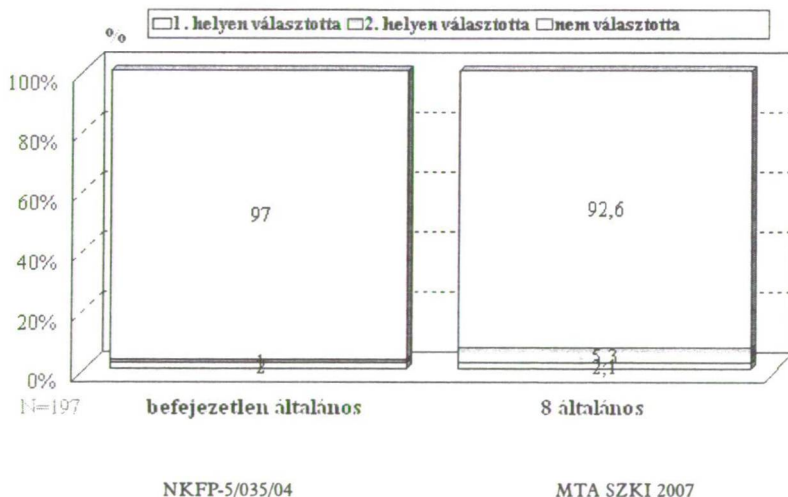
Segítsek másokon

a cél fontossága az édesanya iskolai végzettsége szerint

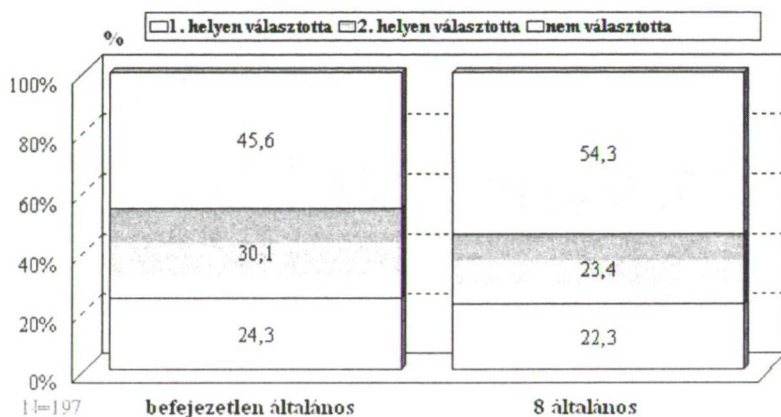
Maradandót alkossak

a cél fontossága az édesanya iskolai végzettsége szerint

Gazdag legyek

a cél fontossága az édesanya iskolai végzettsége szerint

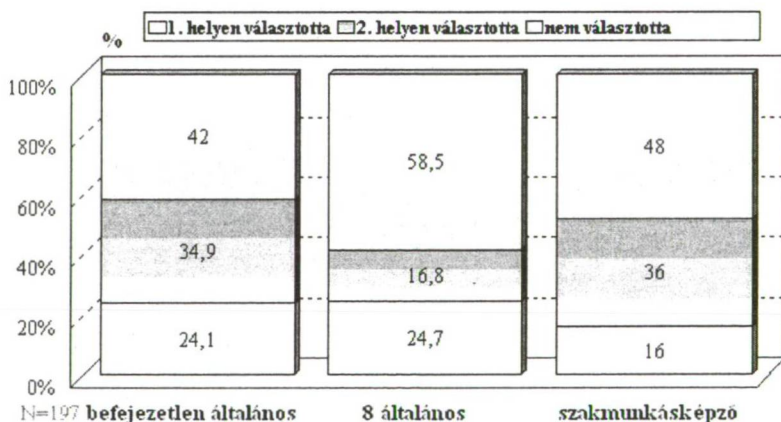

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

Gazdag legyek

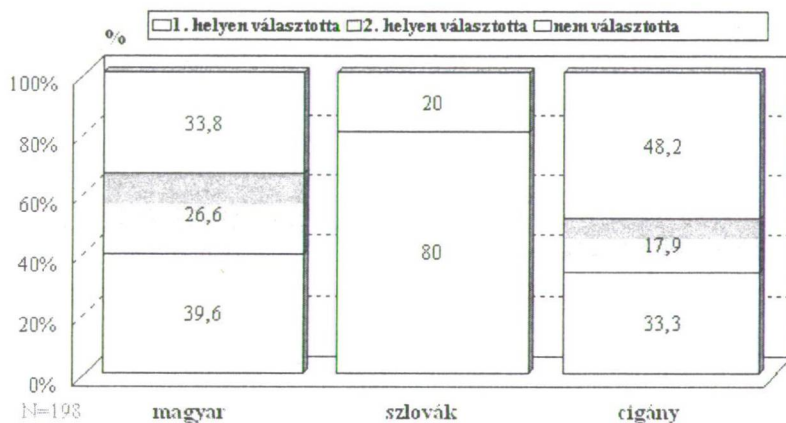
a cél fontossága az édesapa iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

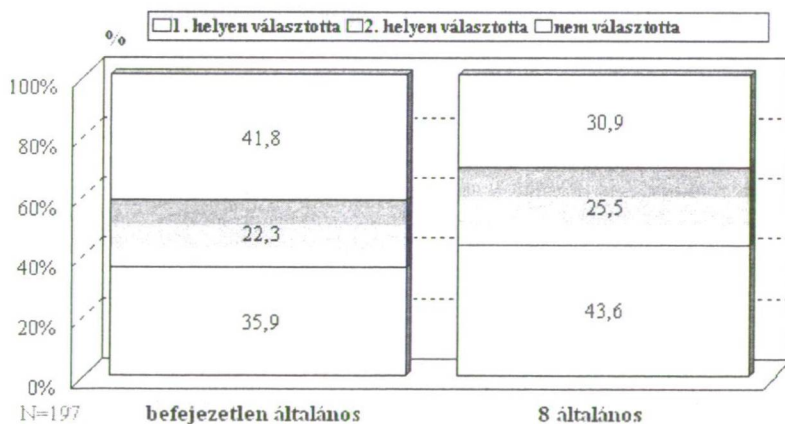
A stabil gazdaság fontossága nemzetiség szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

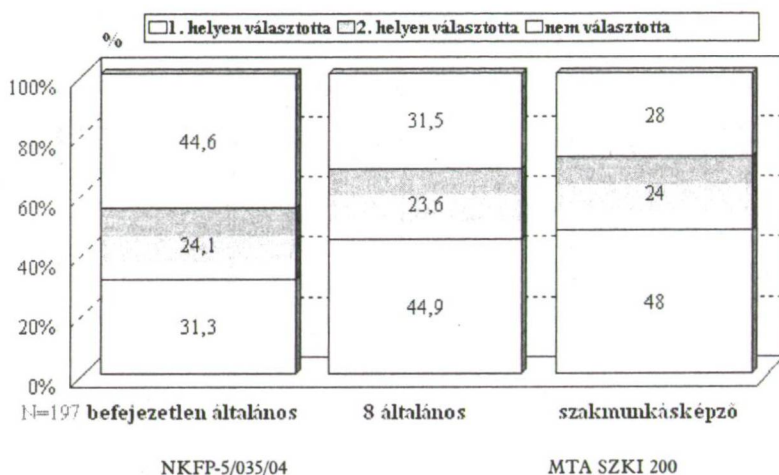
A stabil gazdaság fontossága az anya iskolai végzettsége szerint

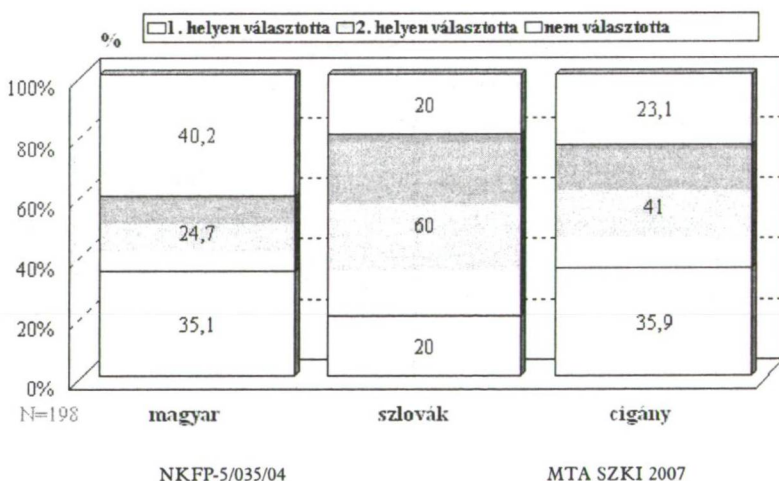
NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

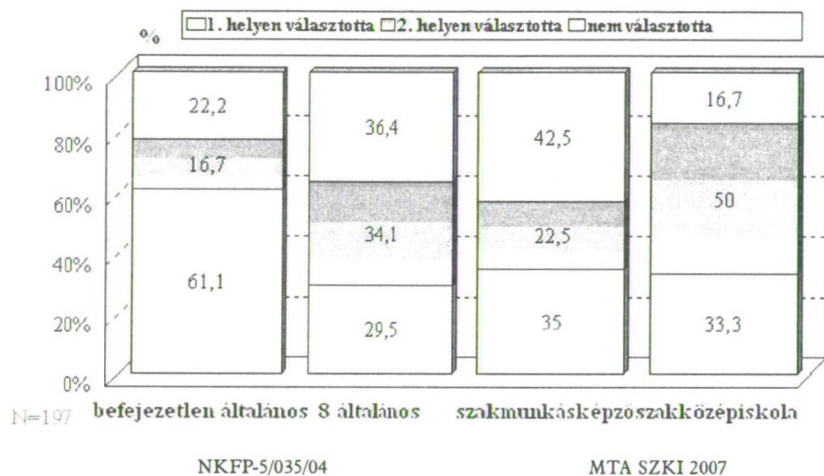
A stabil gazdaság fontossága az apa iskolai végzettsége szerint

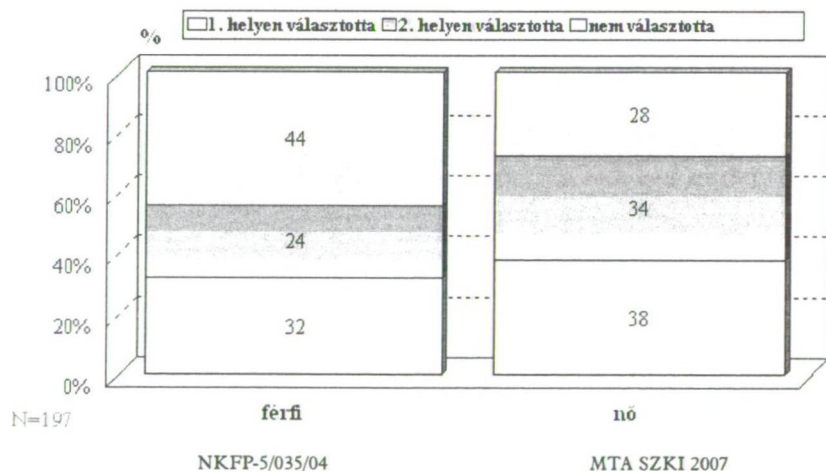
A bűnözés elleni küzdelem fontossága nemzetiség szerint

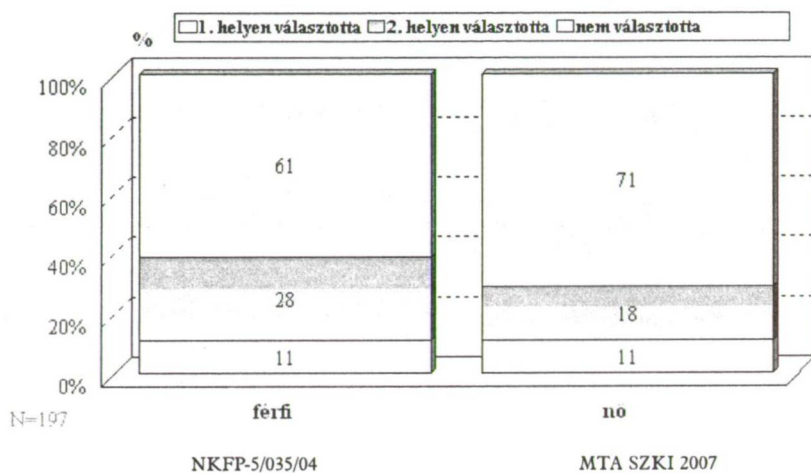
A bűnözés elleni küzdelem fontossága a kérdezett iskolai végzettsége szerint

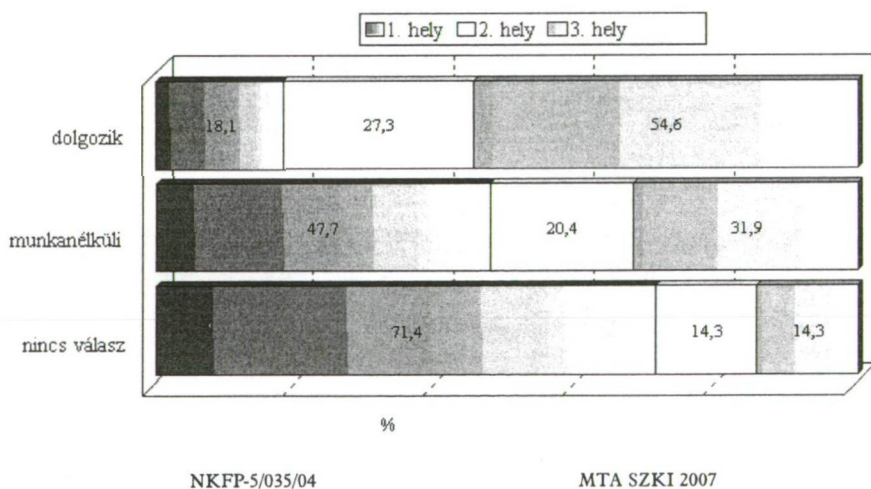
A bűnözés elleni küzdelem fontossága nemek szerint

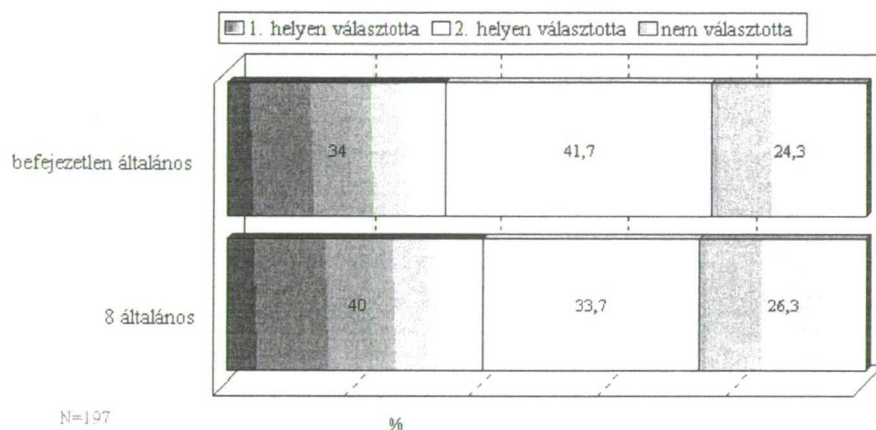
Az eszmék fontossága nemek szerint

Az áremelkedés leküzdésének fontossága az édesapa gazdasági aktivitása szerint

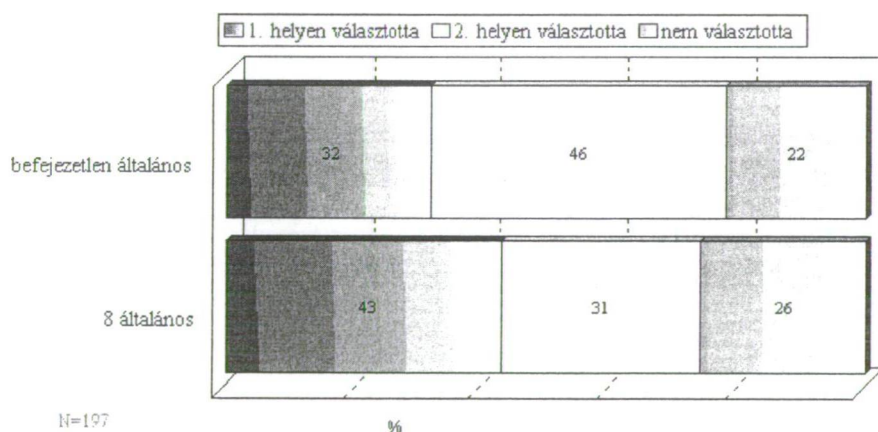
Az áremelkedés elleni küzdelem fontossága az édesanya iskolai végzettsége szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

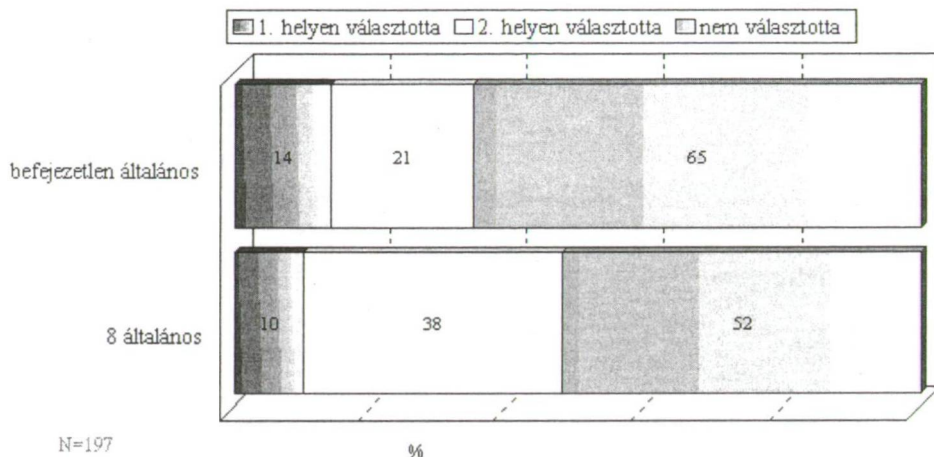
Az áremelkedés elleni küzdelem fontossága nemek szerint

NKFP-5/035/04

MTA SZKI 2007

A szólásszabadság biztosításának fontossága nemek szerint

NKFP-5/035/04

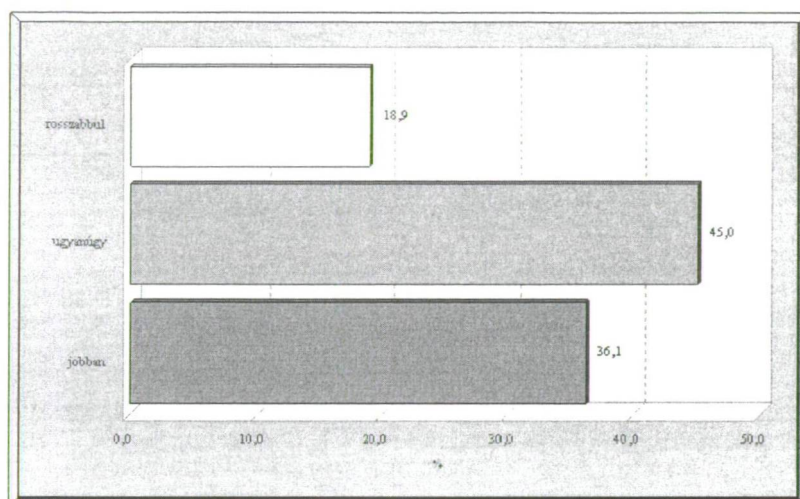
MTA SZKI 2007

VIII.5.7 Mit ért el a szüleihez képest?

Arra kértük a megkérdezetteket, hogy próbálják megítélni különböző szempontok alapján, hogy a szüleihez képest mire vitték az életükben. A válaszolók 36,1% **anyagi szempontból** jobban él szüleihez képest, 45% ugyanúgy és rosszabbul 18,9%.

Amikor a **társadalmi pozícióra** kérdeztünk rá, a válaszolók 31,9%-a azt a választ adta, hogy jobb pozícióba került a szüleihez képest, 50,2% úgy érzi, hogy nem változott a helyzete, és ugyancsak 31,9% került rosszabb pozícióba. **Iskolázottságban** 46% jobb helyzetbe került a szüleihez képest, 41,1% ugyanolyan iskolai végzettséggel rendelkezik, mint szülei, és 12,9% rosszabb helyzetben van.

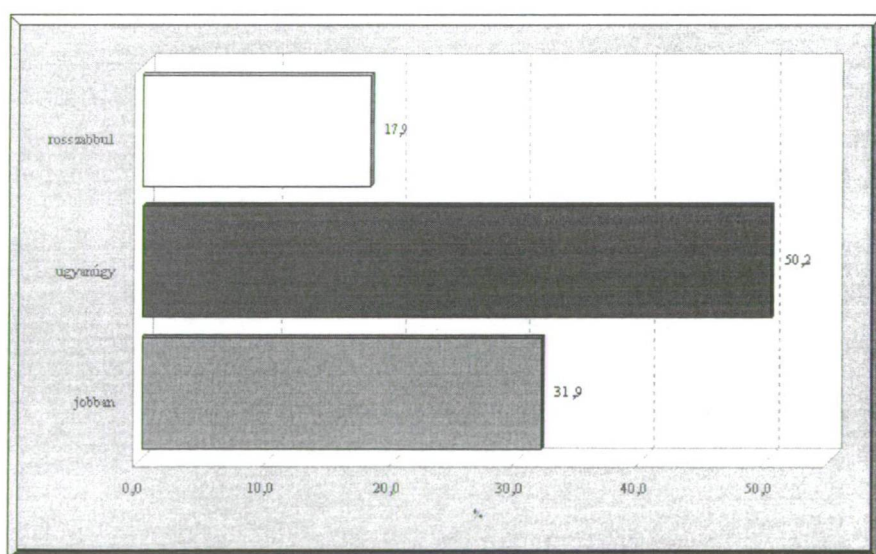
Szüleihez képest mire vitte anyagi körülményeiben?

NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

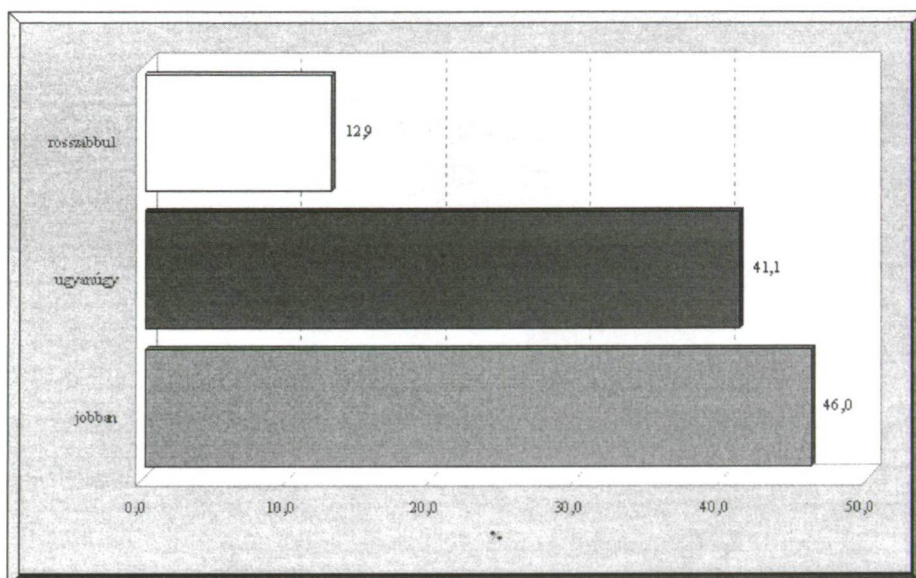
Szüleihez képest mire vitte társadalmi pozíciójában?

NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

Szüleihez képest mire vitte iskolázottságban?

NKFP-5/035/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2006

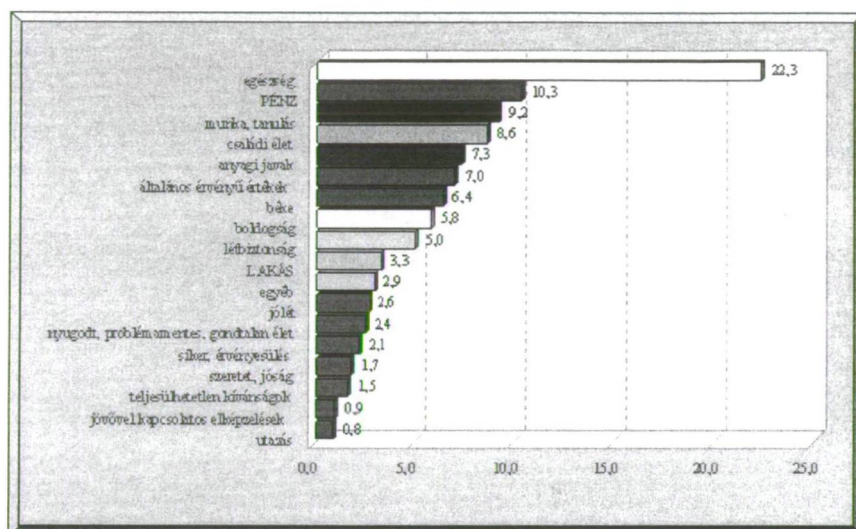
VIII.6 Három kívánság

Sokan sokszor gondolnak arra, hogy milyen jó lenne, ha lehetne három kívánságuk, gyökeresen megváltozna az életük. A kutatás során mi feltettük a kérdést, hogy mi is lenne ez a három kívánság, és kinek kívánná azt.

A legelső helyre került az egészség, az összes kívánság 22,3%-a, második helyre került a pénz 10,3%-kal, 9,2% munkát és tanulást kívánná. Érdekes módon a boldogság a nyolcadik helyre szorult vissza, szeretet és jószág hátulról a negyedik és csupán 1,7%-a a válaszoknak.

A három kívánságot leginkább maguknak kívánják az emberek (62,7%), családnak 9,2%.

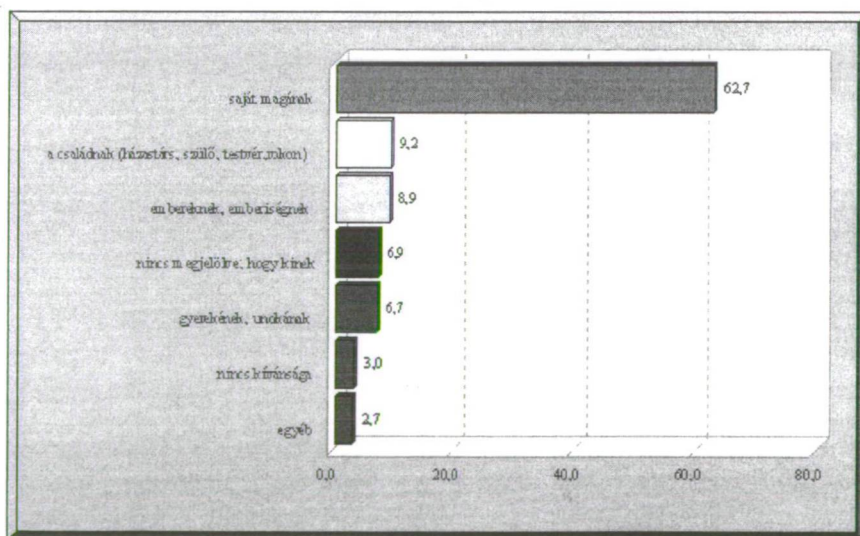
Három kívánság Mit kívánnak?

NKFP-18/15/04

MTA Szociológiai Kutatóintézet 2001

Három kívánság Kinek kívánja?

2007-ben újra érdeklődtünk 300 főnél arról, mit kívánna első-, másod-, harmadsorban. A korábbi felvételhez hasonlóan, a kiemelt értékek és a három kívánság esetében szoros együttjárás van: a legfontosabb a megkérdezettek számára az egészség, a pénz (lehetőleg annyi, hogy mindenre jusson), a lakás (bármilyen, csak jobb legyen a meglévőnél), a munka lehetősége (bármilyen is, csak a munkanélküliségből lehessen kilépni), a gyerekek és az unokák stabilabb életfeltételei, biztos megélhetésének reménye.

A kérdőíves felvétel megerősítette kutatási hipotéziseinket:

- az átlagtól való eltérés erősen frusztrálja a megkérdezetteket, ezért alapvetően nehéz helyzetüket kevésbé válságosnak ítélik és így másokét sem tekintik teljesen reménytelennek;
- kerülik a nyilvános megmérettetést, az igazi versenyhelyzetet,
- a mobilitást, bármire vonatkozzék is az,
- a felelősségvállalást hárítják, akár a privát, akár a nyilvános közösség érdekéről essék szó,
- inkább saját, személyes boldogulásukat keresik, ennek rendelnek alá szinte mindent,
- bár verbálisan kezdik elfogadni a kor követelményeit, de a megújulásért keveset tesznek: nehezen kezdenek új ismeretszerzésbe, a fizikai helyváltoztatást erősen elutasítják, és a lemondást változatlanul a szolgáltatásokon értik.
- Máról holnapra, a percnyi boldogságra építve, tervszerűtlenül él a megkérdezettek többsége, de sodródása nem csupán önmagára, hanem környezetére is veszélyes. Újra termeli a hátrányos helyzetet.
- Mélyül a szakadék a tanultak és az aluliskolázottak, ill. a gazdagok és a szegények, valamint a generációk között. Ennek negatív hatását nap mint nap tapasztalhatjuk, és ez már régiótól függetlenül az egész társadalmat sújtja.
- A demokratikus átalakulásnak köszönhetően az érdekérvényesítés erősödött, de a társadalomért szükséges felelősség- és kötelezettségvállalás még mindig gyenge.
- Ez a magatartás a törvényesség megkerülésével és/vagy kijátszásával párosul, illetve az egyéni problémák kialakulásában az állami szolgáltatások elapadásában látni az okokat.
- Gyenge a személyes felelősségvállalási, kreativitási készség, amelynek kialakításában az elsődleges (családi) és a másodlagos (iskola, társadalom) szocializációs nehézségek egyaránt megmutatkoznak.
- Csekély a közösségek megtartó szerepe, legyen szó családról, barátokról, iskoláról vagy társadalomról.

- Eredményeképpen izolált csoportok feszülnek egymásnak döntően jelentéktelen dolgok miatt.
- A lényegi kérdésekről nem, vagy csak alig esik szó.

De mi a lényeg, mi a fontos egy társadalom, egy kis közösség életében? A tudás, a kreativitás, a vállalkozókedv, a fantázia, a mozgékonyosság, az az elemi alkotókedv és vágy, amitől – az értékek kontinuitása folytán – az egyén és a társadalom élete élhetővé válik.